Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων
Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΑΝ ΙΙ
ΕΣΠΑ 2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη

η περιφέρεια στο επίκεντρο της ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ),
στο πλαίσιο του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (ΕΠΑΝ ΙΙ) και των Π.Ε.Π. Αττικής, Π.Ε.Π. Μακεδονίας - Θράκης

Πανόραμα Απογραφικών Δεδομένων 1991-2011

Θεματικοί χάρτες

ΕΚΚΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

1_Δημογραφία

1.1 Ηλικιακή ομάδα 0 – 14 ετών

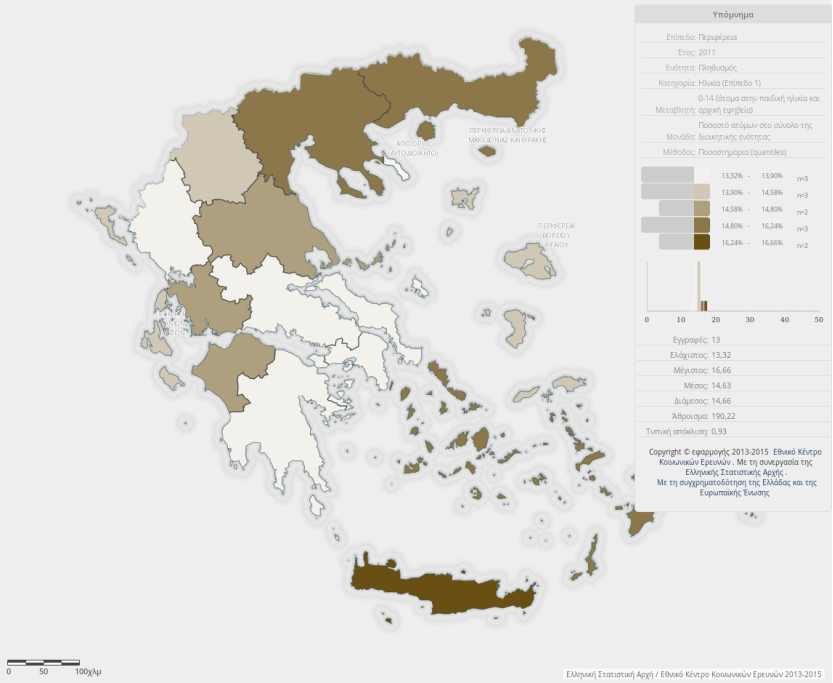

Η μεγαλύτερη ποσοστιαία παρουσία ατόμων στην παιδική ηλικία και την αρχική εφηβεία (0-14 ετών) και άρα η εντονότερη ανανέωση του πληθυσμού εμφανίζεται στις περιφέρειες της Κρήτης (16,7%), του Νοτίου Αιγαίου (16,2%), της Κεντρικής Μακεδονίας (15,1%) και της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (15%). Στον αντίποδα βρίσκονται η Ήπειρος (13,3%), η Πελοπόννησος (13,8%), η Στερεά Ελλάδα (13,9%) και η Αττική (13,9%).

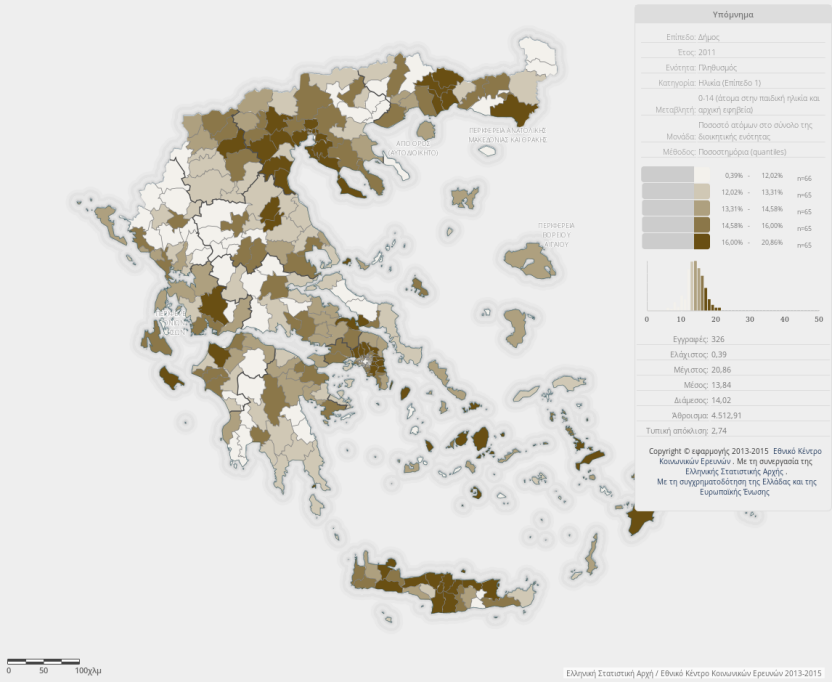

Η συγκέντρωση της ίδιας ηλικιακής ομάδας στο επίπεδο των Δήμων φανερώνει ότι το χαμηλό ποσοστό της Αττικής οφείλεται ιδιαίτερα στη χαμηλή ποσοστιαία παρουσία παιδιών και μικρών εφήβων στο κέντρο της πόλης, ενώ αντίθετα αρκετά υψηλή ποσοστιαία παρουσία τους εμφανίζεται στις προαστιακές και ορισμένες περιαστικές περιοχές. Αντίστοιχο φαινόμενο παρατηρείται και στην περιοχή της Θεσσαλονίκης. Καταγράφεται επίσης το χαμηλό ποσοστό παιδιών και μικρών εφήβων στους περισσότερους ορεινούς Δήμους της χώρας.

1.2 Ηλικιακή ομάδα 15 – 34 ετών

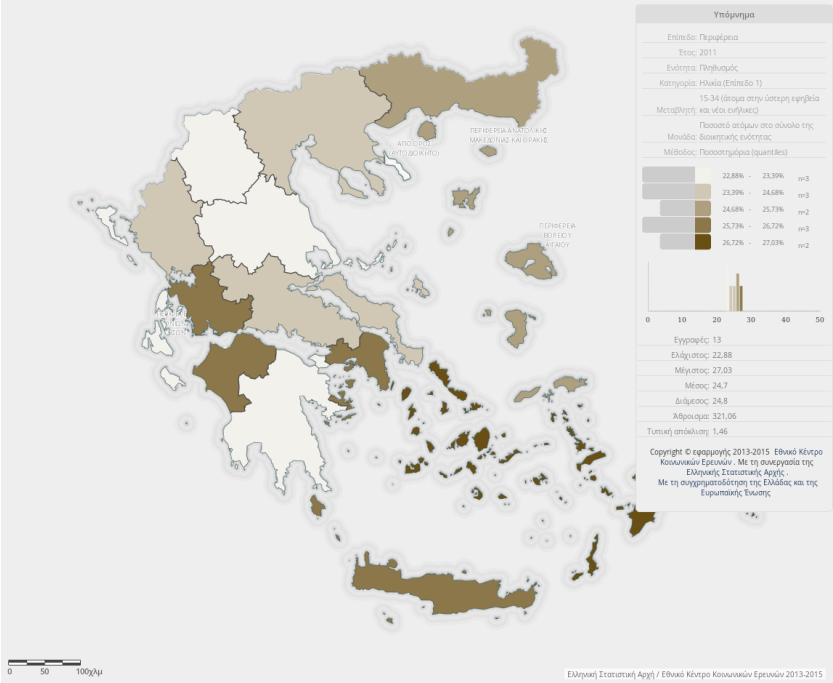

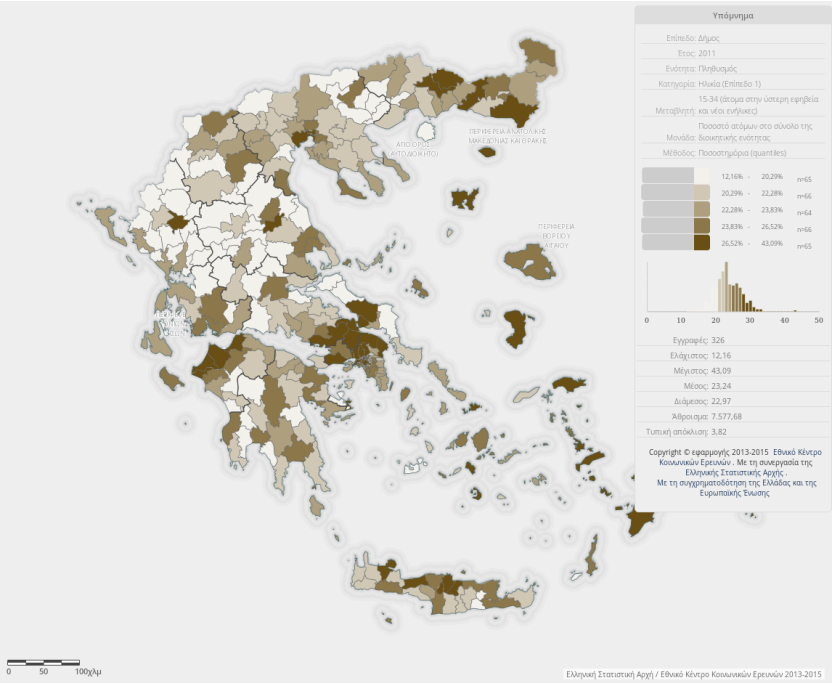

Η ποσοστιαία συγκέντρωση της νεανικής ηλικιακής ομάδας (15-34 ετών) είναι ισχυρότερη στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (27%), Κρήτης (26,7%), Αττικής (26,3%) και Δυτικής Ελλάδας (26%). Οι χαμηλότερες συγκεντρώσεις εμφανίζονται στα Ιόνια Νησιά (22,9%), στην Πελοπόννησο (23%), στη Δυτικής Μακεδονία (23%) και στη Θεσσαλία (23,4%).

Η εξέταση της εικόνας στο επίπεδο των Δήμων δείχνει μία περιοχή έντονης σχετικής συγκέντρωσης νεανικού πληθυσμού από τη Βόρεια Αττική μέχρι τη Βοιωτία και την κεντρική Εύβοια. Έντονες συγκεντρώσεις παρατηρούνται επίσης σε πολλούς νησιωτικούς Δήμους, ενώ αντίθετα, μία ευρεία περιοχή ασθενούς συγκέντρωσης νέων εκτείνεται μεταξύ των ορεινών ιδίως περιοχών της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, της Δυτικής και της Στερεάς Ελλάδας και μία δεύτερη μεταξύ Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας (ιδιαίτερα μεταξύ Σερρών και Δράμας).

1.3 Ηλικιακή ομάδα 65 ετών και άνω

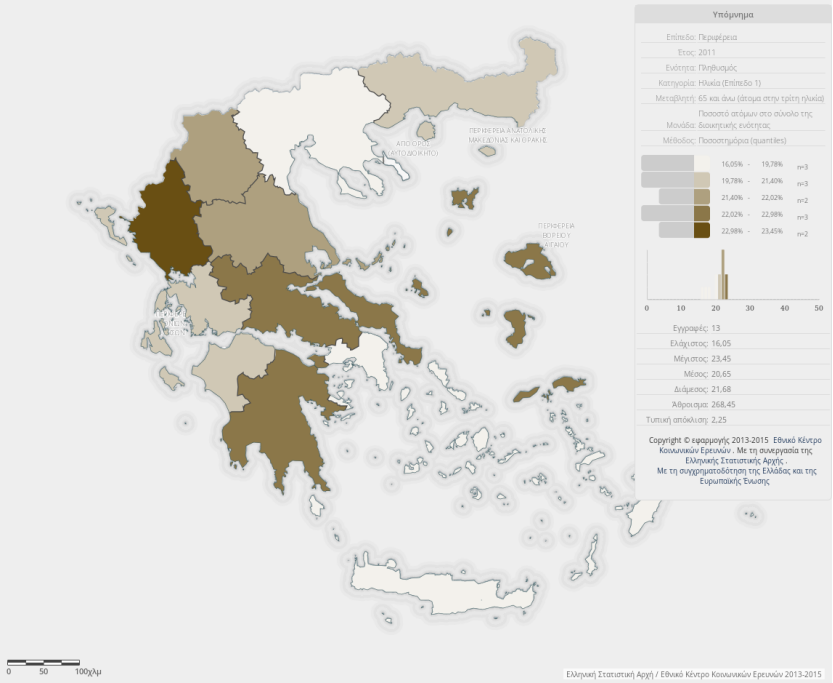

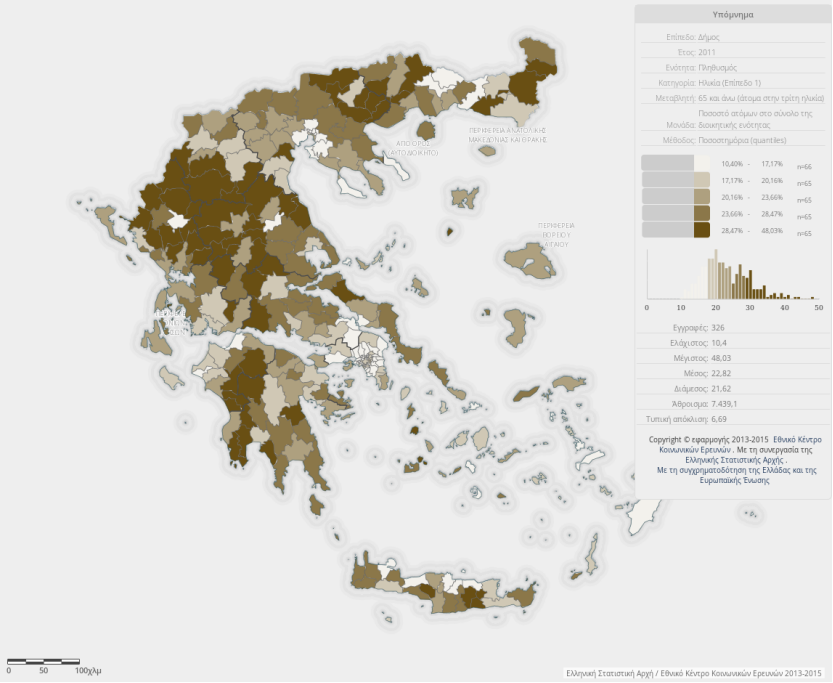

Η υψηλότερη σχετική συγκέντρωση ατόμων 65 ετών και άνω εμφανίζεται στην Ήπειρο (23,4%) και ακολουθούν η Πελοπόννησος (23%), η Στερεά Ελλάδα (22,4%) και το Βόρειο Αιγαίο (22,3%). Χαμηλότερη συγκέντρωση παρατηρείται στις Περιφέρειες των δύο μητροπολιτικών περιοχών της χώρας (Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας).

Στο επίπεδο των Δήμων παρατηρούνται οι έντονες συγκεντρώσεις ατόμων 65 ετών και άνω στο σύνολο των ορεινών περιοχών της χώρας αλλά και σε πεδινές περιοχές της Θεσσαλίας, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Οι Δήμοι των μητροπολιτικών περιοχών χαρακτηρίζονται συνολικά από χαμηλές σχετικές συγκεντρώσεις.

1.4 Υπήκοοι ξένων κρατών

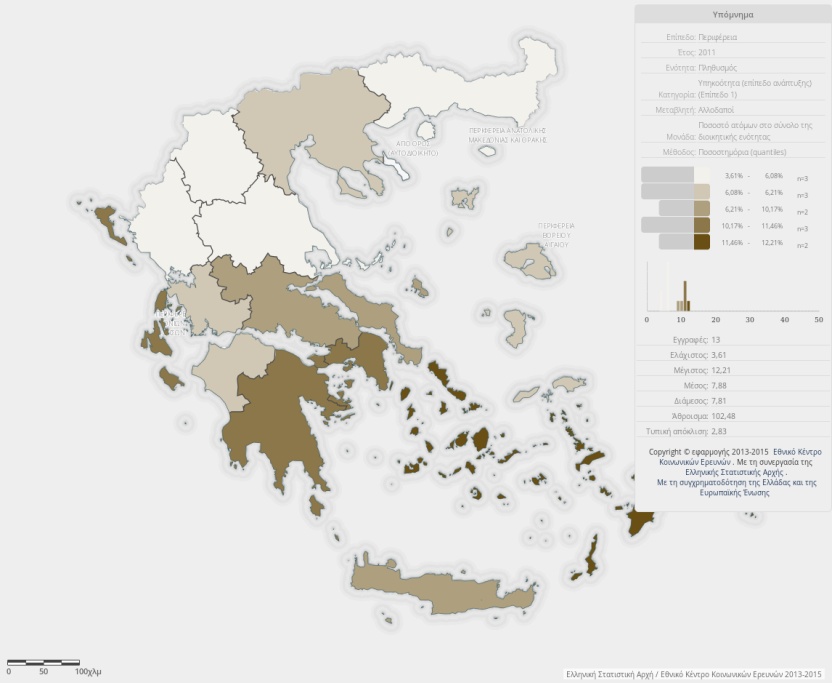

Η υψηλότερη ποσοστιαία συγκέντρωση ατόμων με μη ελληνική υπηκοότητα εμφανίζεται σε δύο νησιωτικές περιοχές της χώρας, στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (12,2%) και Ιονίων Νήσων (11,5%), ενώ ακολουθεί η Περιφέρεια Αττικής (10,7%). Η χαμηλότερη συγκέντρωση καταγράφεται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (3,6%) και στην ευρεία περιοχή της ηπειρωτικής χώρας που απαρτίζουν οι Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (4,1%), Ηπείρου (5,6%) και Θεσσαλίας (6,1%).

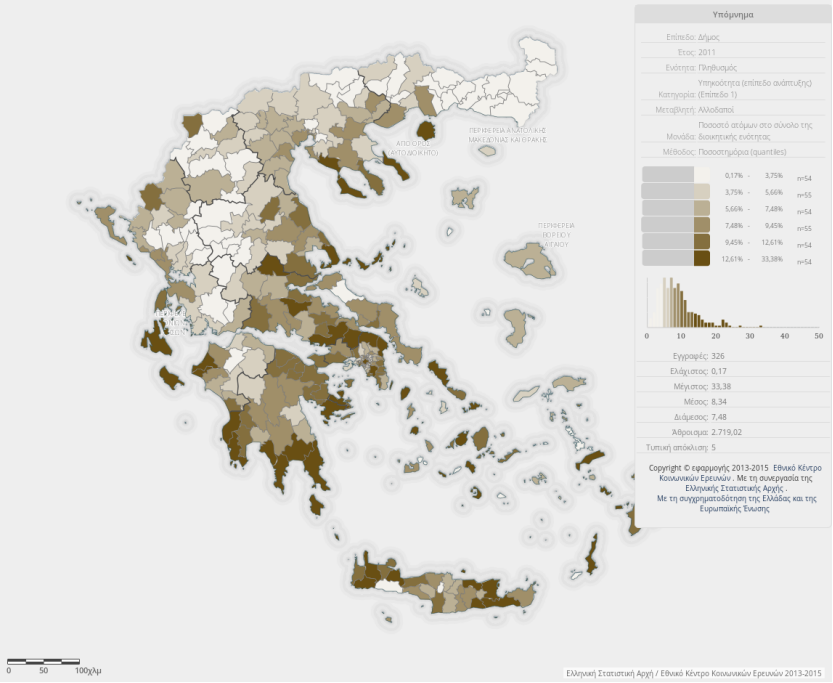

Η εξέταση του χάρτη των Δήμων φανερώνει ότι η υψηλότερη σχετική παρουσία ατόμων χωρίς ελληνική υπηκοότητα καταγράφεται σε νησιωτικούς και παραλιακές περιοχές (ενδεικτικά, 33,4% στον Δήμο Αλοννήσου), παρά σε περιοχές της ενδοχώρας, ενώ δείχνει και υψηλές σχετικές συγκεντρώσεις σε περιοχές της Αττικής και ακόμα περισσότερο της Βοιωτίας.

1.5 Υπήκοοι αναπτυγμένων κρατών

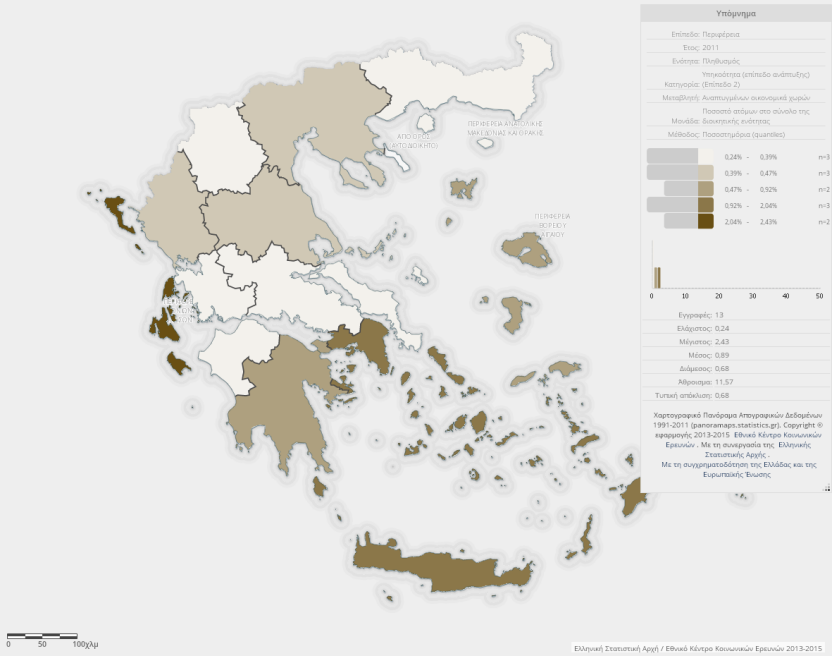

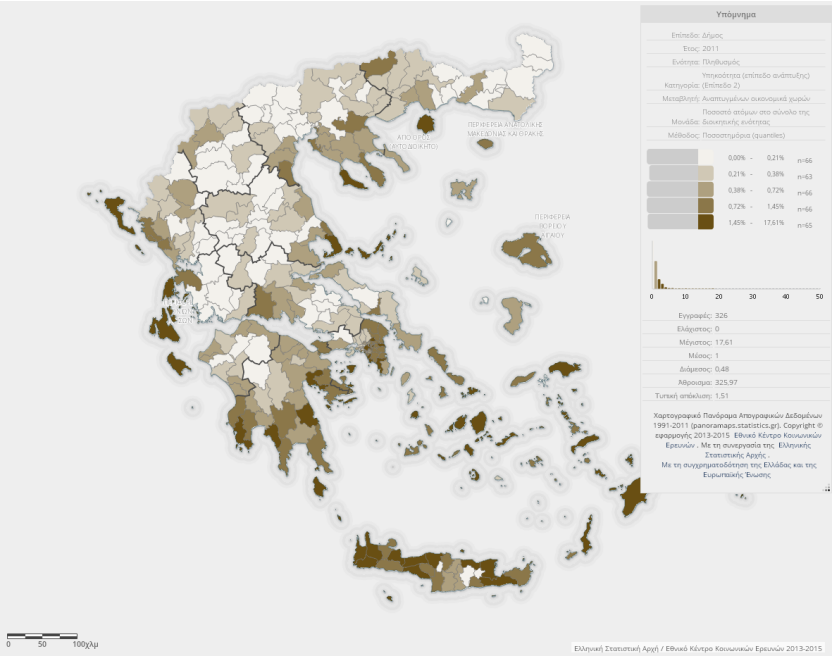

Ως "αναπτυγμένες" χαρακτηρίζονται εδώ οι χώρες με Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index, HDI) που τις κατατάσσει στην κατηγορία της "πολύ υψηλής ανθρώπινης ανάπτυξης" ("very high human development") κατά το έτος της Απογραφής (2011), σύμφωνα με τη σχετική έκθεση του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNDP)*.

Σε σχέση με το σύνολο των (Βλ. 1.4) αλλοδαπών, παρατηρείται και για την εν λόγω επιμέρους κατηγορία πληθυσμού υψηλή σχετική συγκέντρωση στη νησιωτική Ελλάδα και στην Αττική, δεν παρατηρείται ωστόσο η υψηλή συγκέντρωση στη Στερεά Ελλάδα, ούτε και οι πολύ χαμηλές συγκεντρώσεις στην Ήπειρο και τη Θεσσαλία..

* Ο HDI υπολογίζεται με βάση επιμέρους δείκτες που αφορούν το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση, τη μέση και την προσδοκώμενη διάρκεια σχολικής εκπαίδευσης και το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό προϊόν.

1.6 Υπήκοοι λιγότερο αναπτυγμένων κρατών

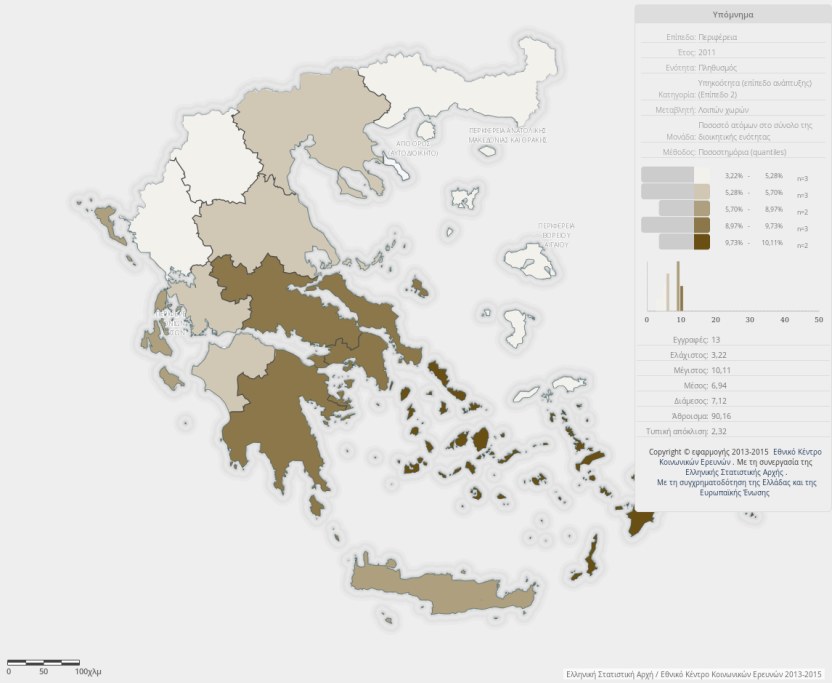

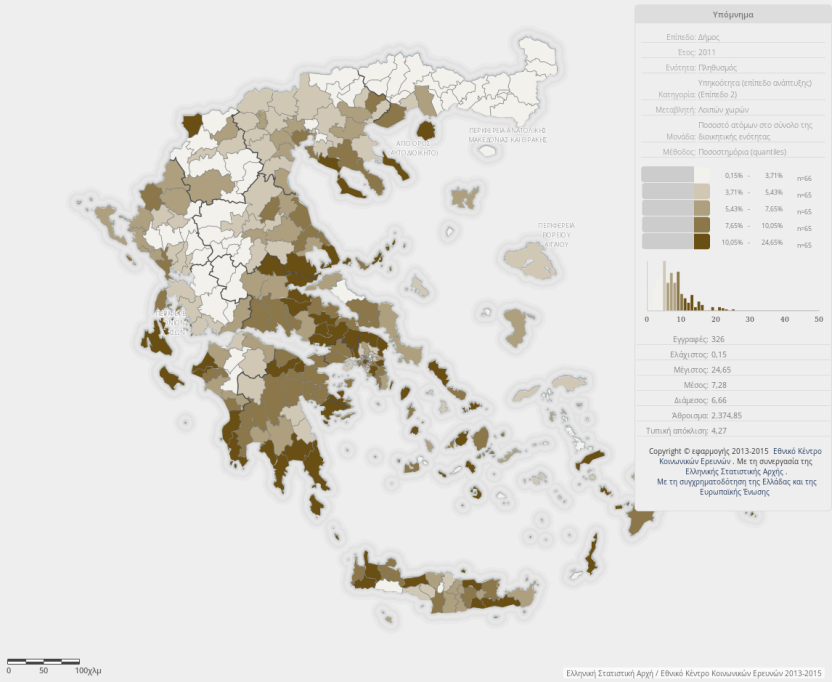

Η αποτύπωση των υπηκόων «λιγότερο αναπτυγμένων κρατών» έχει ως στόχο να αποδώσει ειδικότερα την κατανομή του μεταναστευτικού πληθυσμού της χώρας που προέρχεται κατά τεκμήριο από λιγότερο ευνοϊκά κοινωνικά περιβάλλοντα. Ως κριτήριο χρησιμοποιείται ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (Human Development Index, βλ. 1.5).

Οι χάρτες παρουσιάζουν εύλογα μεγάλη ομοιότητα με τους αντίστοιχους του συνολικού πληθυσμού αλλοδαπών υπηκόων (1.4), διακρίνεται ωστόσο ευκρινέστερα η έντονη συγκέντρωση μεταναστών σε περιοχές της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

1.7 Υπήκοοι λιγότερο αναπτ. κρατών Ανατ. Ευρώπης

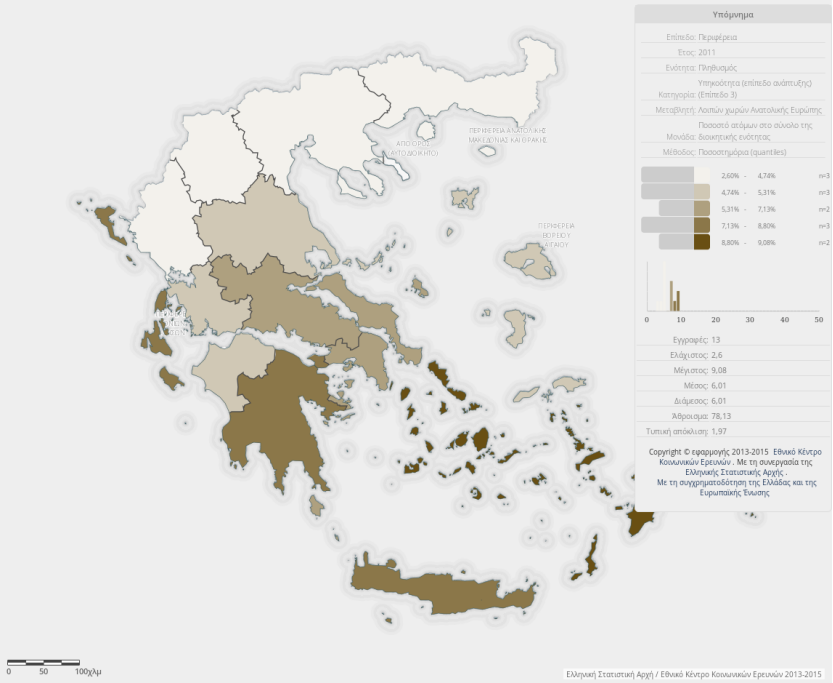

Οι υπήκοοι λιγότερο αναπτυγμένων κρατών της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων εμφανίζουν τις υψηλότερες σχετικές συγκεντρώσεις στις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (9,1%), της Πελοποννήσου (8,8%) και των Ιονίων Νήσων (8,5%).

Στο επίπεδο των Δήμων αποκαλύπτεται επιπλέον (βλ. και 1.6) η υψηλή σχετική εγκατάσταση της συγκεκριμένης κατηγορίας πληθυσμού κατά μήκος άξονα που συνδέει την Αττική με τη Βοιωτία και τη Φθιώτιδα.

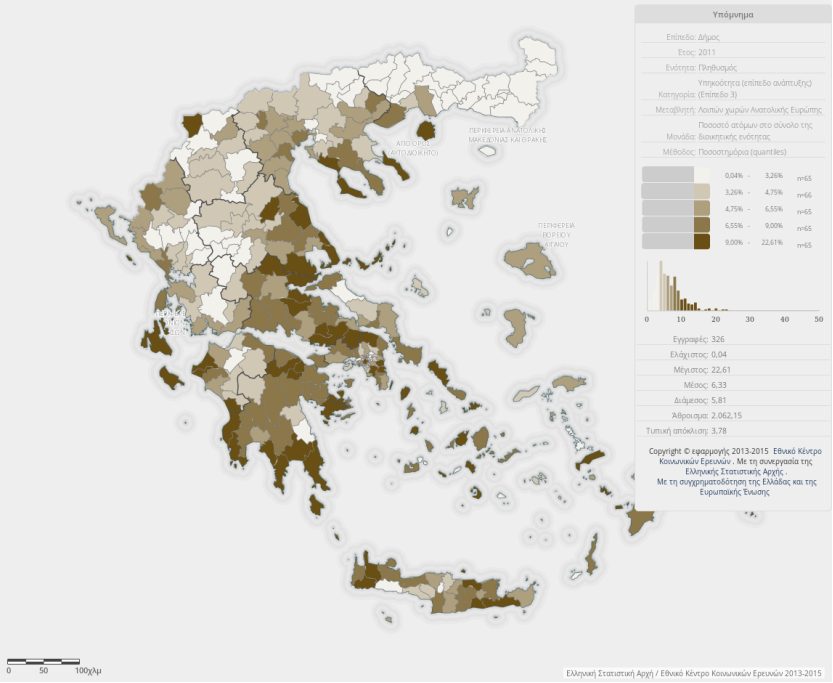

1.8 Υπήκοοι λιγότερο αναπ. κρατών Μέσης Ανατολής

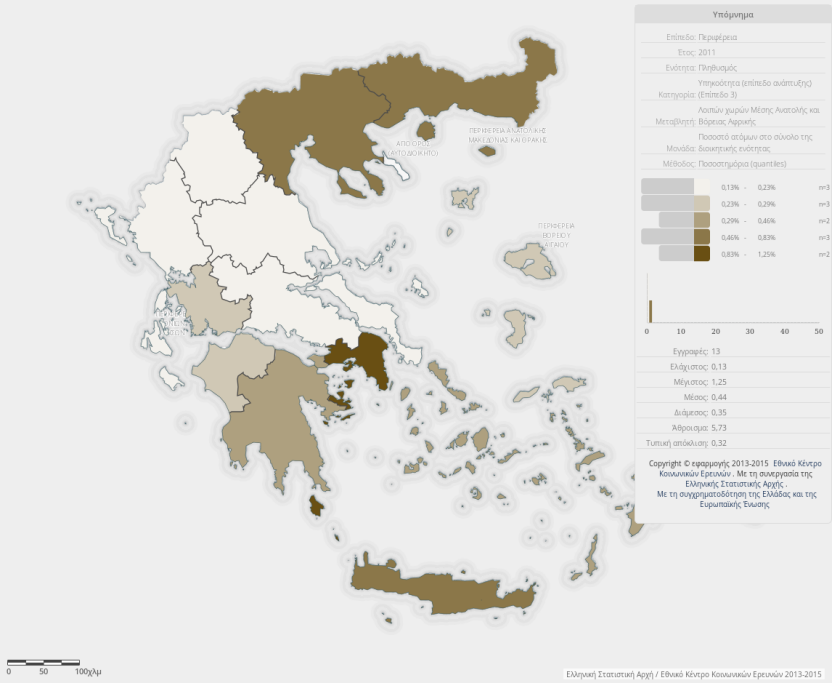

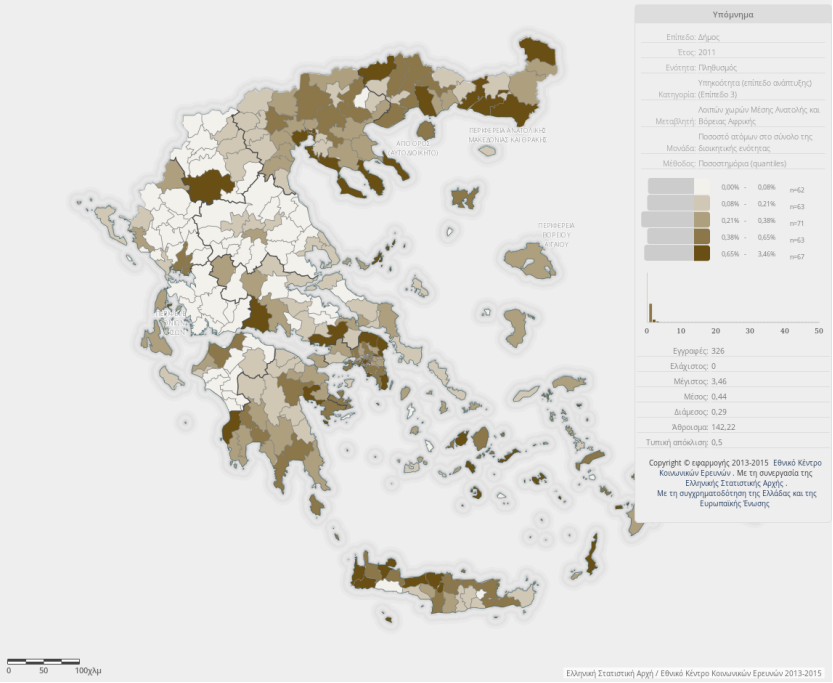

Οι υπήκοοι λιγότερο αναπτυγμένων κρατών της ευρύτερης Μέσης Ανατολής, περιλαμβανομένης και της Βόρειας Αφρικής, εμφανίζουν τις υψηλότερες σχετικές συγκεντρώσεις στις Περιφέρειες Αττικής (1,3%) και Κεντρικής Μακεδονίας (0,8%), ενώ έχουν πολύ χαμηλές συγκεντρώσεις σε Δυτική Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία και Στερεά Ελλάδα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Χάρτης των Δήμων αποκαλύπτει υψηλή συγκέντρωση της ομάδας αυτής σε συγκεκριμένους Δήμους της Στερεάς Ελλάδας, κάτι που «χάνεται» στον Χάρτη των Περιφερειών.

1.9 Έλληνες υπήκοοι με διπλή υπηκοότητα

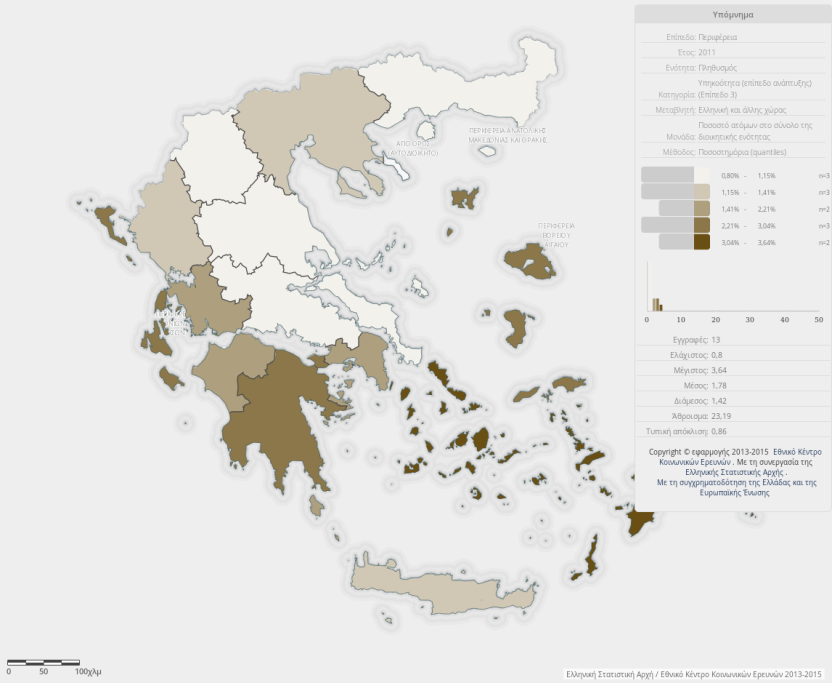

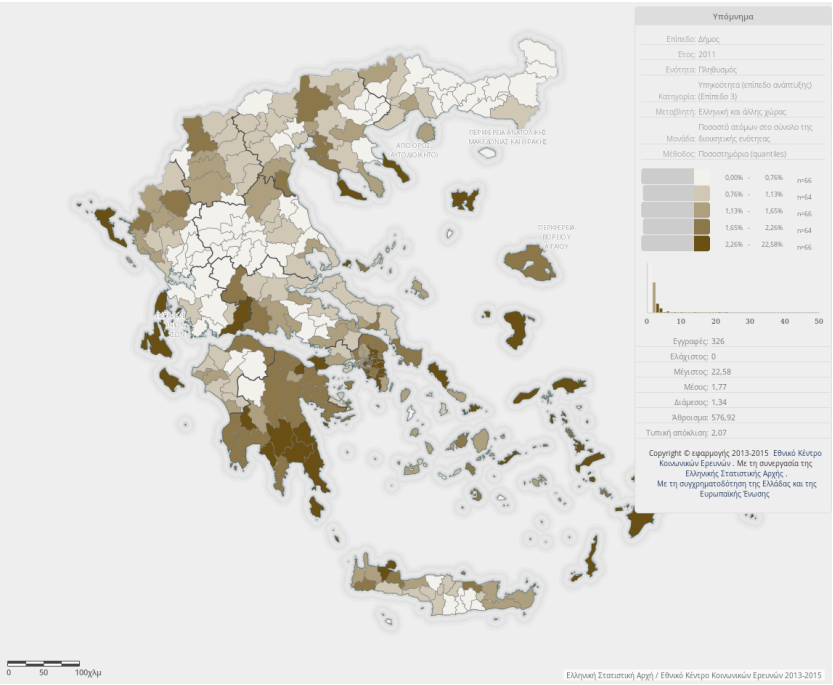

Από το σύνολο των 190.816 απογραφέντων με διπλή υπηκοότητα (ελληνική και άλλη), περίπου οι μισοί δήλωσαν ως τόπο γέννησης κάποια χώρα του εξωτερικού και οι άλλοι μισοί την περιοχή όπου απογράφηκαν ή άλλη περιοχή της Ελλάδας. Σχεδόν 51.000 ήταν εκείνοι των οποίων η δεύτερη υπηκοότητα ήταν η αλβανική και ακολουθούν η αμερικάνική (ΗΠΑ) (28.000), η αυστραλιανή (19.000), η καναδική (15.000)και η γερμανική υπηκοότητα. Ανάμεσα στις χώρες από τις οποίες υπήρξαν τις τελευταίες δεκαετίες έντονες μεταναστευτικές ροές προς την Ελλάδα συναντούμε κυρίως εκείνες με παραδοσιακά εγκατεστημένες ελληνικές κοινότητες (ρωσική υπηκοότητα 6.000, βουλγαρική 4.000, ρουμανική 4.000). Η διπλή υπηκοότητα ως αποτέλεσμα πολιτογράφησης φαίνεται επομένως πολύ περιορισμένη.

Αν και 44% των απογραφέντων διπλής υπηκοότητας συγκεντρώνεται στην Αττική, τα υψηλότερα ποσοστά επί του τοπικού συνολικού πληθυσμού εμφανίζονται στις νησιωτικές περιοχές της χώρας (Νότιο Αιγαίο 3,6%, Ιόνια Νησιά 3%, Βόρειο Αιγαίο 2,6%), αλλά και σε περιοχές της Πελοποννήσου, αντικατοπτρίζοντας τα παλιότερα μεταναστευτικά ρεύματα από τον ελλαδικό χώρο προς το εξωτερικό.

2_Απασχόληση

2.1 Διευθυντικά επαγγέλματα

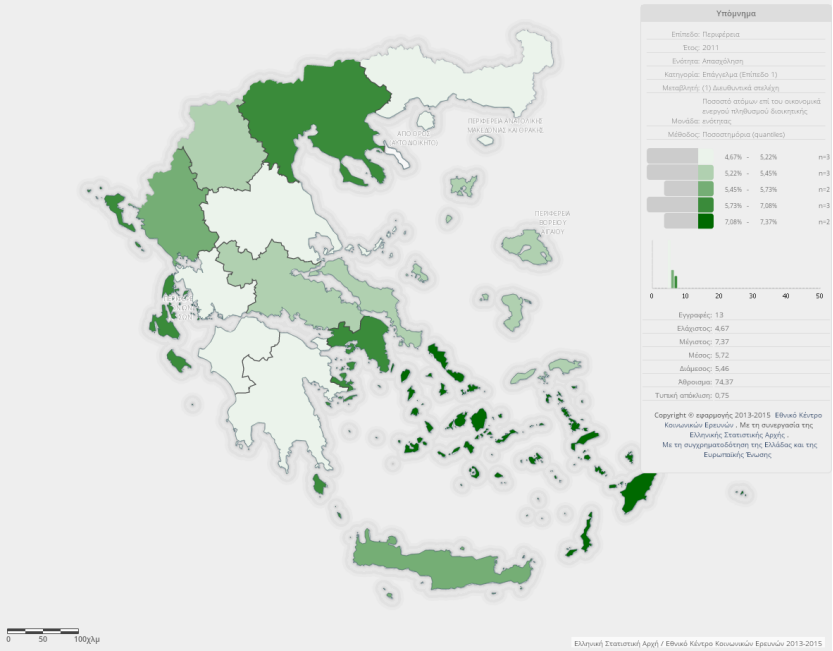

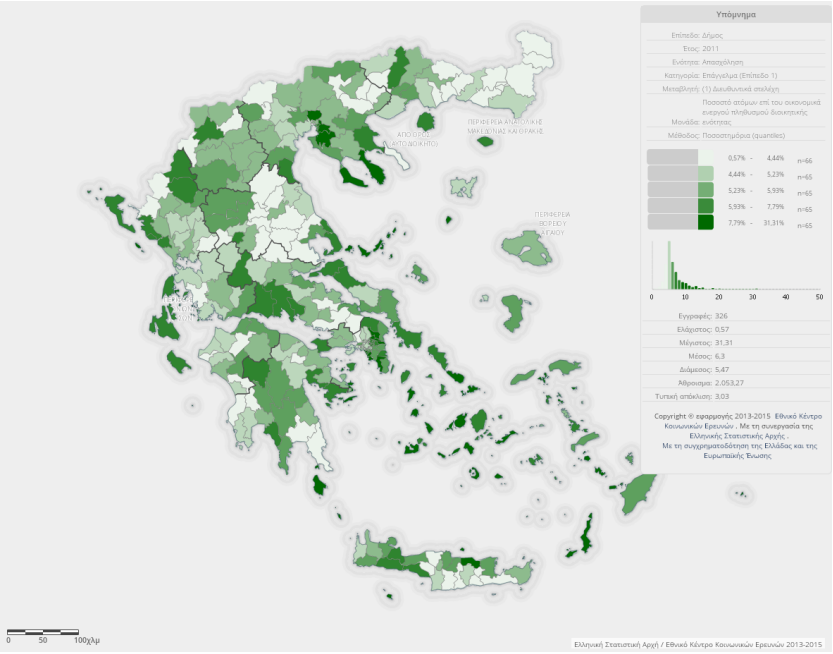

Τα υψηλότερα ποσοστά διευθυντικών στελεχών επί του εμφανίζονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων (7,4% και 7,1% αντίστοιχα), ενώ ακολουθούν οι δύο Περιφέρειες των μητροπολιτικών περιοχών (Αττικής με 6,2% και Κεντρικής Μακεδονίας με 6.1%).

Η συγκεκριμένη επαγγελματική κατηγορία περιλαμβάνει τα ανώτερα διοικητικά στελέχη μεγάλων οργανισμών αλλά και τους διευθυντές μικρών επιχειρηματικών μονάδων (π.χ. στην εστίαση, τον τουρισμό, το λιανικό εμπόριο). Η χωρική της κατανομή που χαρακτηρίζεται, πέραν των δύο μητροπολιτικών κέντρων από εντονότερη παρουσία σε νησιωτικές αλλά και σε ορισμένες ορεινές περιοχές) εξηγείται από το γεγονός αυτό.

2.2 Επιστημονικά επαγγέλματα

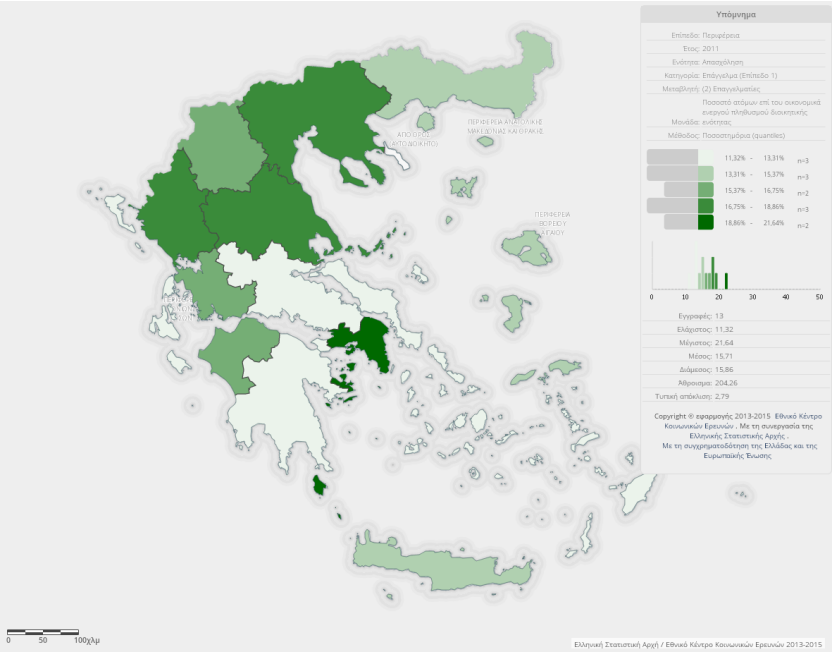

Η συγκέντρωση των επιστημονικών επαγγελμάτων είναι μεγαλύτερη στις Περιφέρειες των δύο μητροπολιτικών περιοχών της χώρας (Αττική 21,6%, Κεντρική Μακεδονία 18,9%), ακολουθούν όμως σε μικρή απόσταση οι Περιφέρειες Ηπείρου (18,2%) και Θεσσαλίας (17,7%).

Στο επίπεδο των Δήμων γίνεται φανερή η υψηλή σχετική συγκέντρωση της ίδια κατηγορίας εργαζόμενων στις πρωτεύουσες των παλιών Νομών σε ολόκληρη σχεδόν την ηπειρωτική χώρα. Οι νησιωτικές περιοχές χαρακτηρίζονται γενικά από χαμηλά ποσοστά.

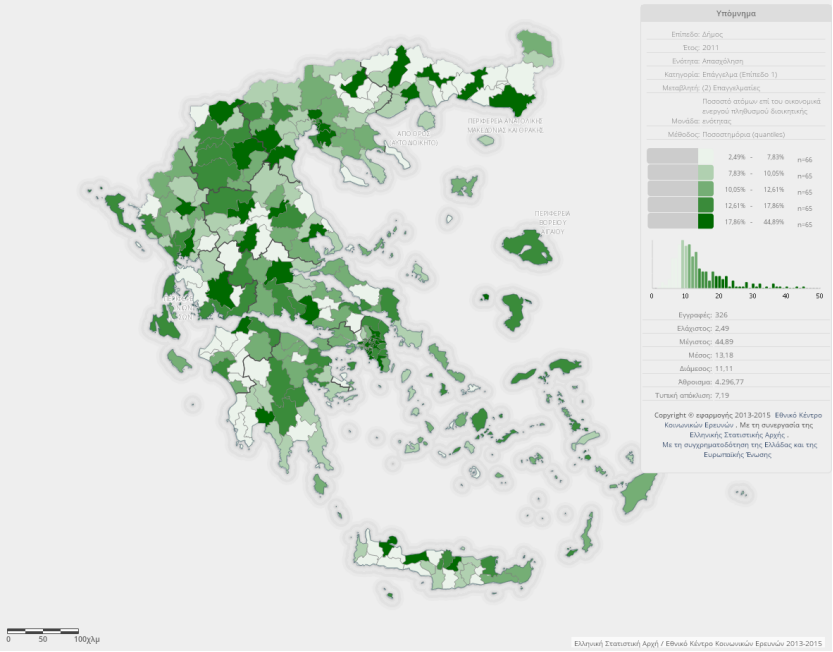

2.3 Τεχνολογικά επαγγέλματα

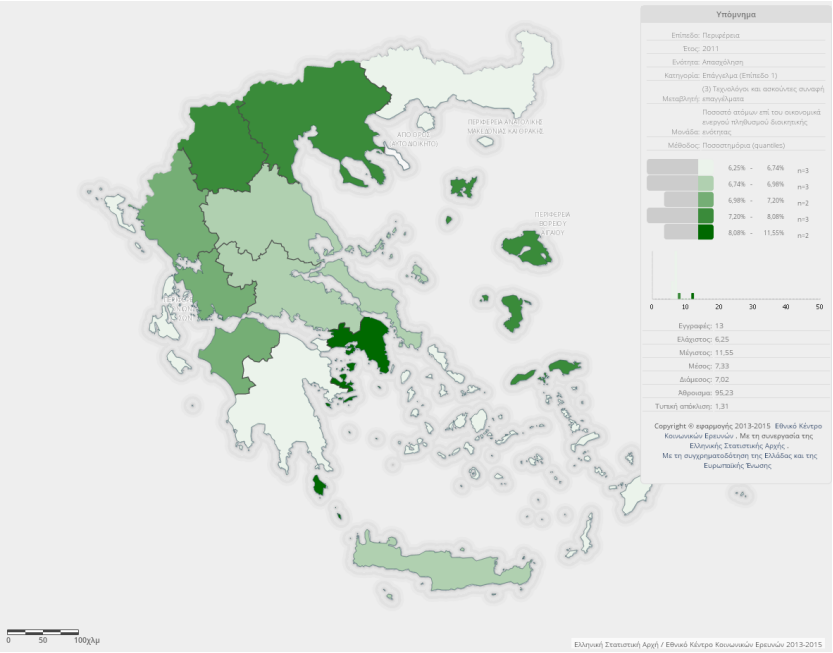

Η συγκέντρωση των τεχνολογικών επαγγελμάτων είναι εντονότερη στις δύο μητροπολιτικές περιοχές της χώρας και σε αρκετές από τις πρωτεύουσες των παλιών Νομών. Σε γενικές γραμμές η γεωγραφική κατανομή αυτών των επαγγελμάτων φαίνεται να ακολουθεί την κατανομή της κατηγορίας των επιστημονικών επαγγελμάτων, με λιγότερο έντονες ωστόσο διαφοροποιήσεις.

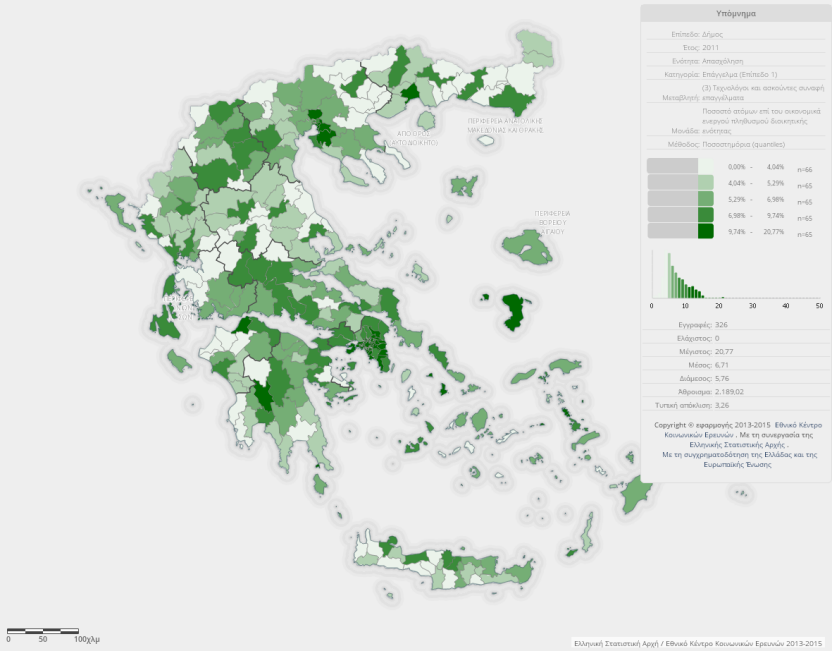

2.5 Υπάλληλοι γραφείου

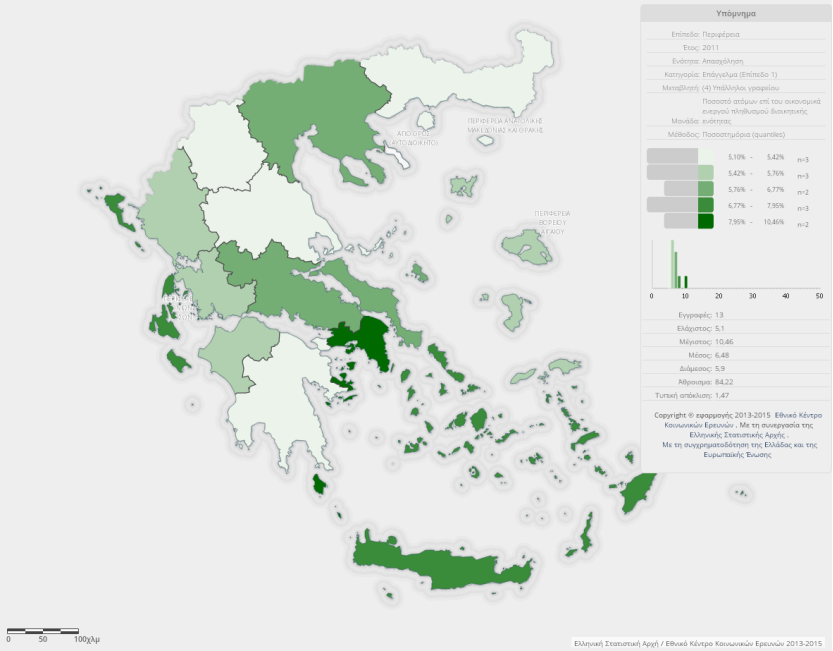

Η μεγαλύτερη σχετική συγκέντρωση των υπαλλήλων γραφείου εμφανίζεται αναμενόμενα στις περισσότερες πρωτεύουσες των παλιών Νομών και στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η μέγιστη τιμή (10,5%) εμφανίζεται στην περιφέρεια Αττικής.

Εντός της Αττικής, παρατηρείται ικανή διασπορά των υπαλλήλων γραφείου τόσο στο κέντρο όσο και στην περιφέρεια της μητροπολιτικής περιοχής.

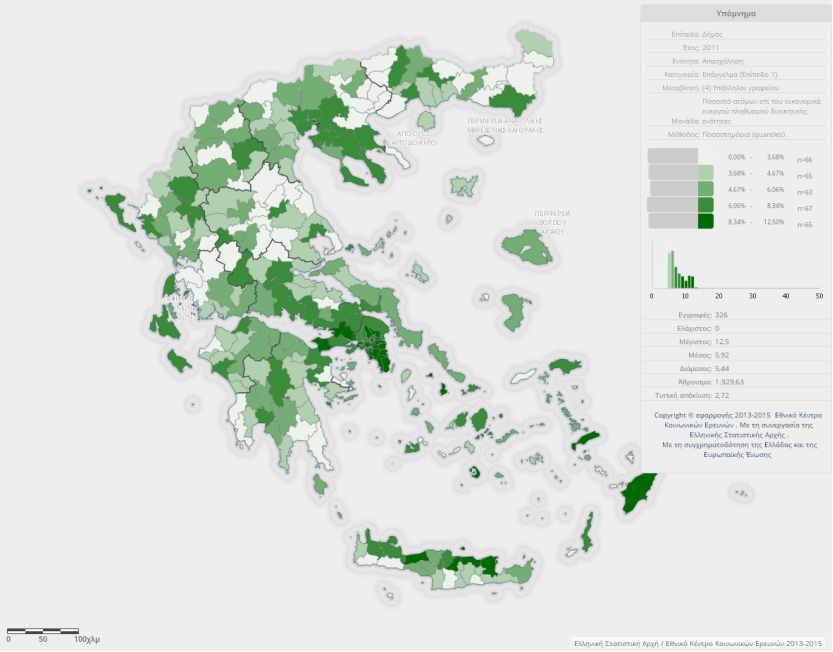

2.6 Υπάλληλοι παροχής υπηρεσιών και πωλητές

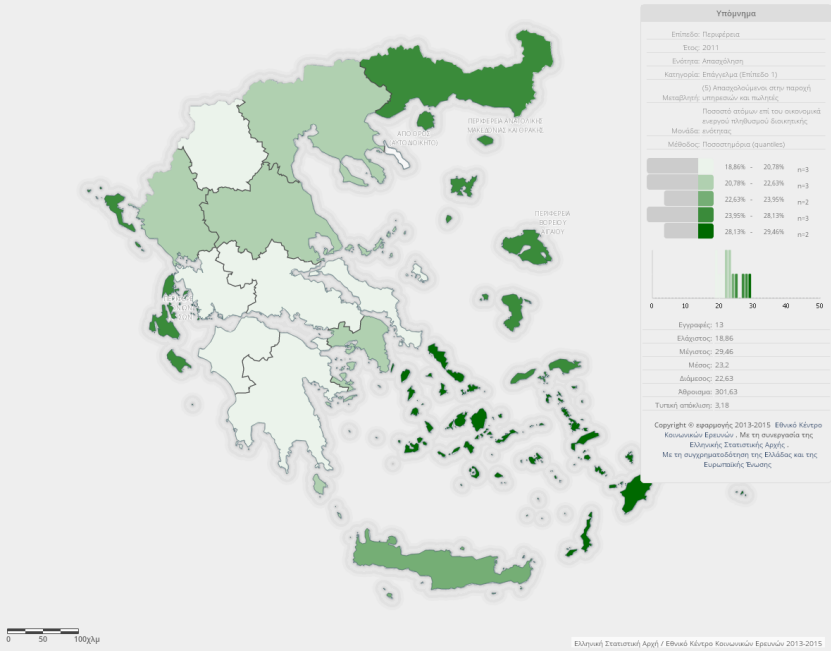

Η έντονη σχετική συγκέντρωση των υπαλλήλων παροχής υπηρεσιών και των πωλητών σε νησιωτικές παροχές εξηγείται από τη συγκέντρωση επιχειρήσεων παροχής τουριστικού καταλύματος και εστίασης (βλ. και Χάρτη 2.16).

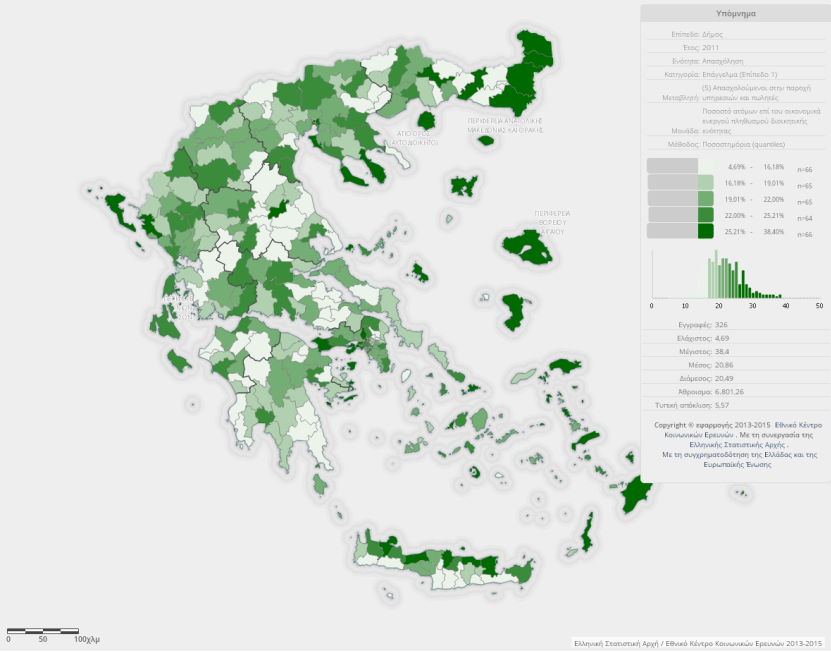

2.7 Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι κλπ.

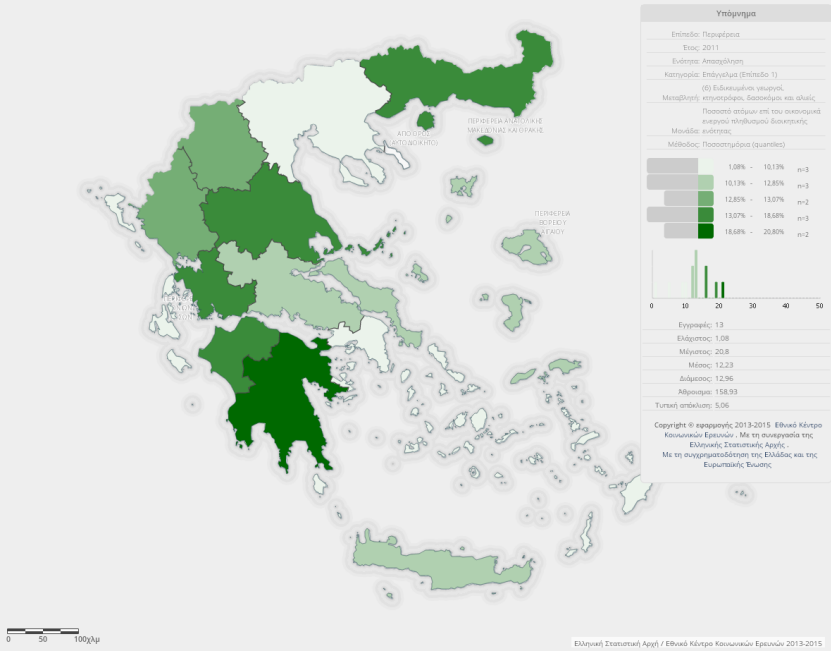

Στο επίπεδο των περιφερειών το υψηλότερο ποσοστό γεωργών και κτηνοτρόφων εμφανίζεται στην Πελοπόννησο (20,8%). Τα χαμηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στο Νότιο Αιγαίο και στα Ιόνια Νησιά και βέβαια στις δύο Περιφέρειες των μητροπολιτικών περιοχών.

Ειδικά για την Κεντρική Μακεδονία, το χαμηλό συνολικό ποσοστό αγροτών και κτηνοτρόφων οφείλεται προφανώς στη χαμηλή τους παρουσία στη μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης, κάτι που επισκιάζει την αρκετά υψηλότερη παρουσία στις άλλες Περιφερειακές Ενότητες, όπως αποκαλύπτει ο χάρτης των Δήμων.

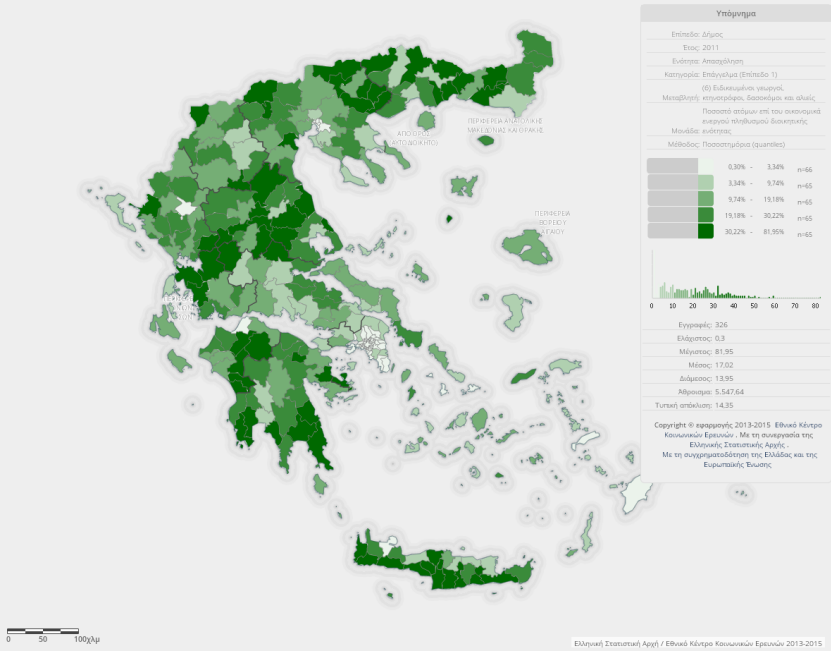

2.8 Τεχνίτες και συναφή επαγγέλματα

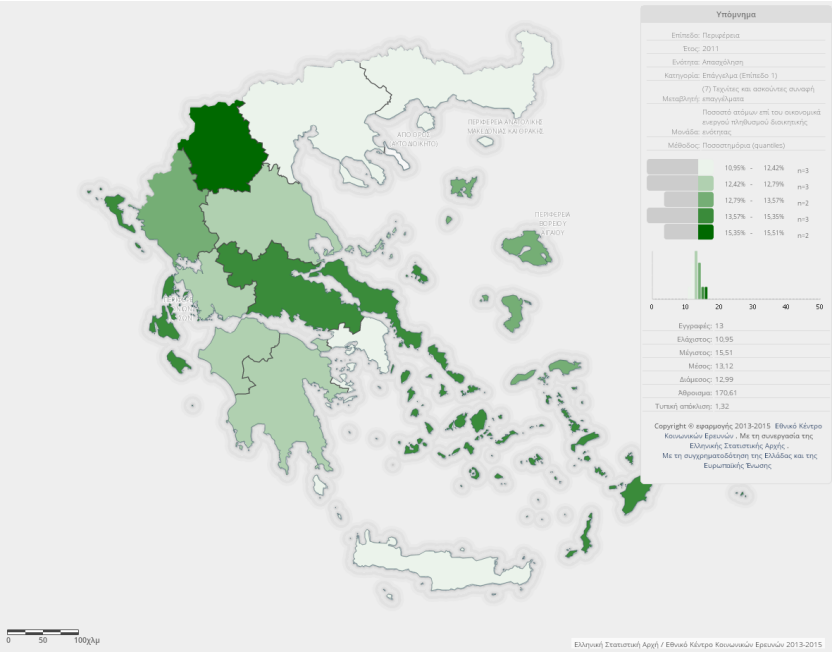

Το υψηλότερο ποσοστό ειδικευμένων τεχνιτών και συναφών επαγγελμάτων καταγράφεται στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (15,5%), ποσοστό που ωστόσο δεν ξεπερνά παρά κατά 4,5% ποσοστιαίες μονάδες το ελάχιστο καταγραφόμενο ποσοστό (11% στην Αττική). Παρά τη μικρή διαφορά, η τελευταία θέση της μητροπολιτικής περιφέρειας της πρωτεύουσας στην κατάταξη είναι εντυπωσιακή.

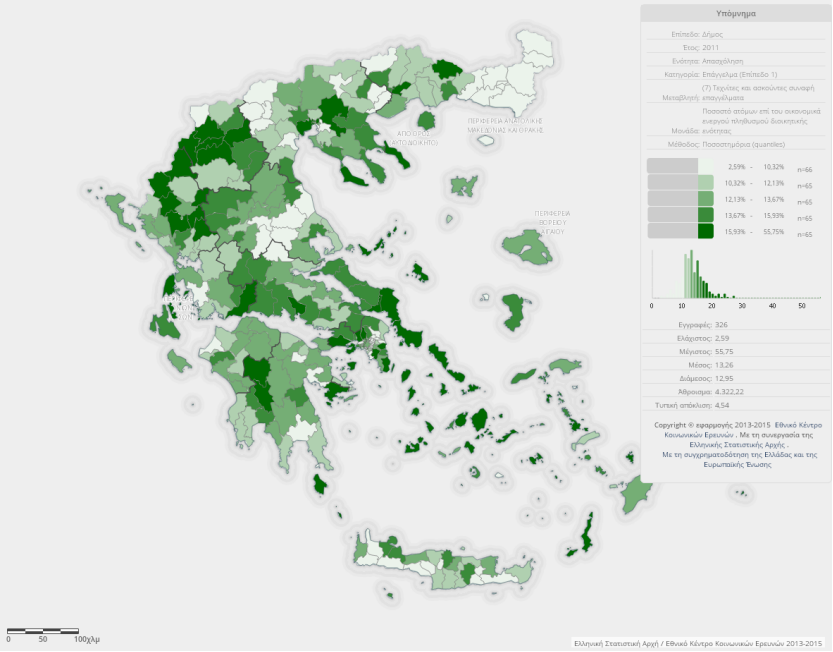

2.9 Χειριστές βιομηχ. εγκαταστάσεων κλπ.

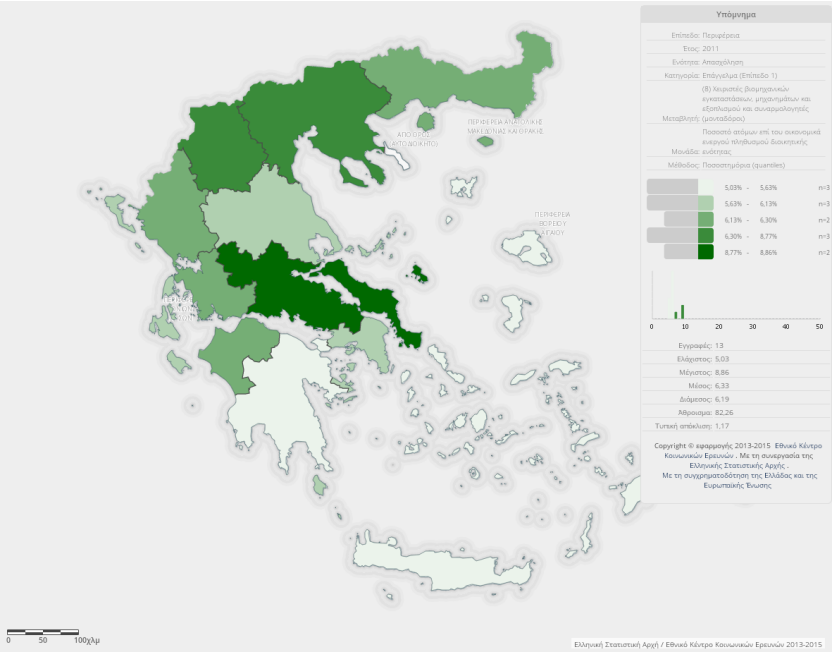

Οι υψηλότερες σχετικές συγκεντρώσεις της κατηγορία των χειριστών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και λοιπών συναφών επαγγελμάτων εμφανίζονται στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Δυτικής Μακεδονίας και Κεντρικής Μακεδονίας. Η απόσταση ανάμεσα στη μέγιστη και την ελάχιστη τιμή είναι, όπως και στην προηγούμενη κατηγορία εργατικών επαγγελμάτων, αρκετά μικρή (8,9% και 5% αντίστοιχα).

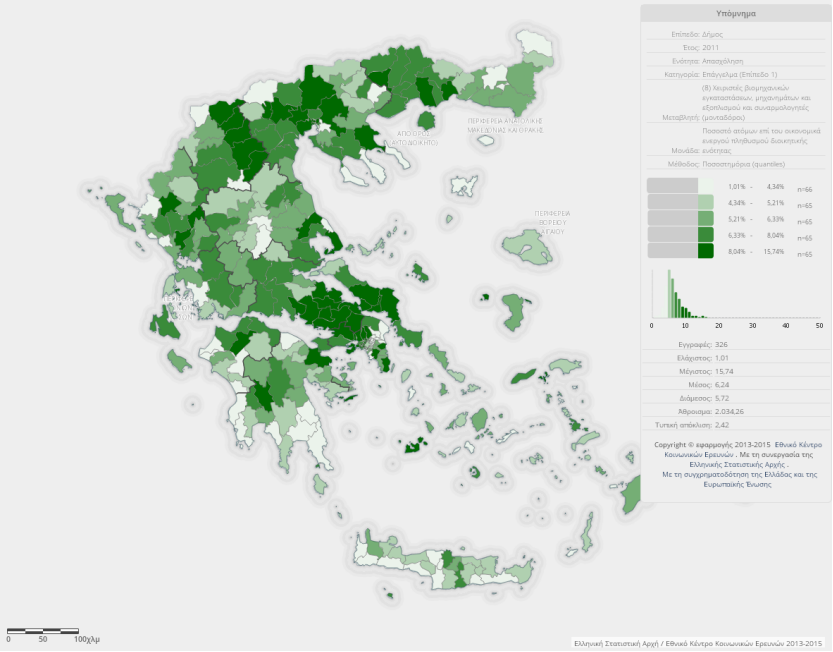

2.10 Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες κλπ.

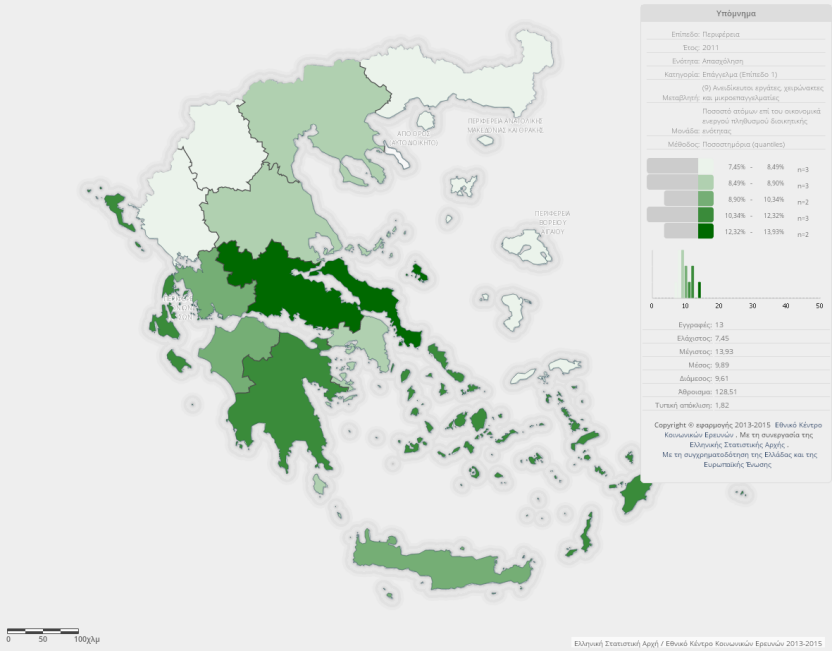

Η Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό ανειδίκευτων εργατών, επιβεβαιώνοντας έτσι την ιδιαίτερη θέση της ως προς τη συγκέντρωση των εργατικών επαγγελμάτων (βλ. και Χάρτες 2.8 και 2.9). Η κατηγορία των ανειδίκευτων εργατών ακολουθεί εν μέρει μόνο τη χωρική κατανομή των άλλων εργατικών επαγγελμάτων. Κατά το υπόλοιπο, ακολουθεί την απασχόληση σε επαγγέλματα ειδικευμένων γεωργών (Χάρτης 2.7), καθώς ένα μέρος των ανειδίκευτων εργατών είναι στην πραγματικότητα εργάτες γης.

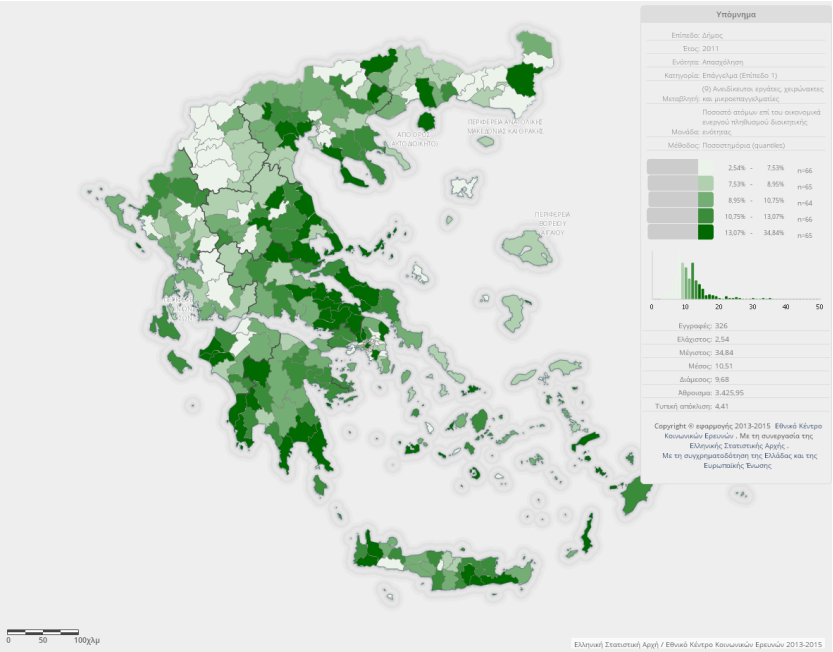

2.11 Γεωργία, δασοκομία και αλιεία

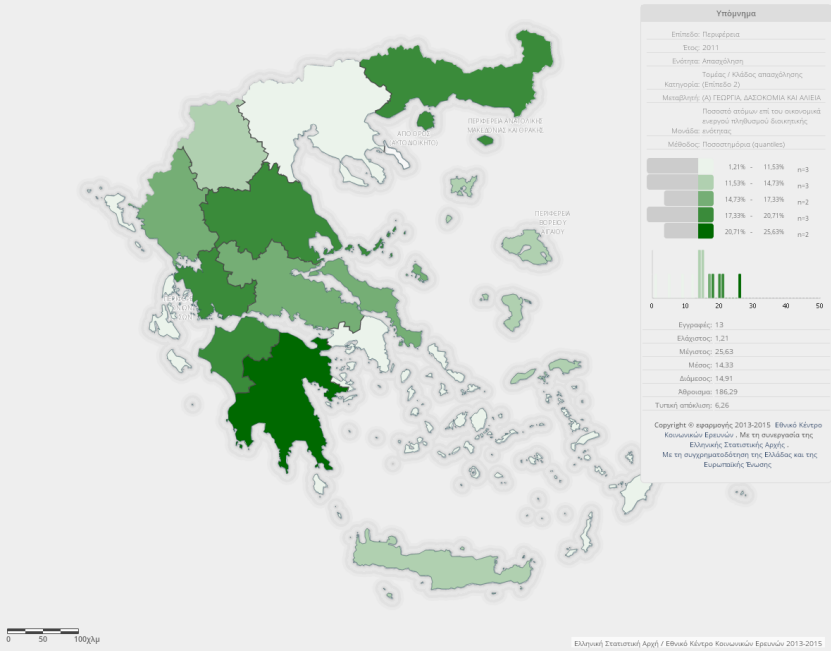

Οι απασχολούμενοι στους γεωργικούς κλάδους του πρωτογενούς τομέα εμφανίζουν υψηλότερη σχετική συγκέντρωση στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Θεσσαλίας. Πρβλ. Χάρτη 2.7.

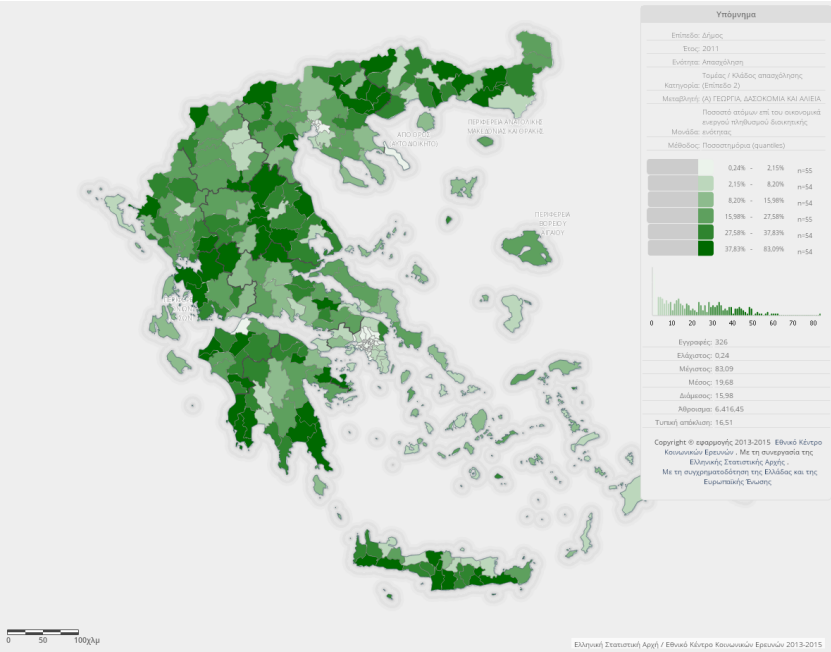

2.12 Μεταποίηση

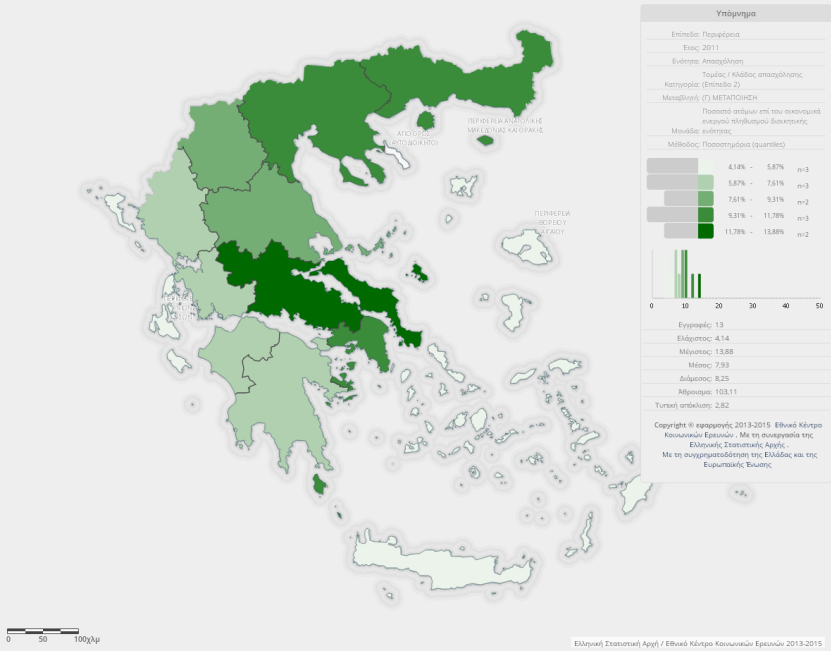

Οι απασχολούμενοι στις μεταποιητικές δραστηριότητες έχουν το υψηλότερο ποσοστό τους στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (13,9%).

Ο λεπτομερέστερος χάρτης των Δήμων επιτρέπει να διαφανεί η συγκέντρωση εργαζομένων στις μεταποιητικές δραστηριότητες στις περιοχές γύρω από τα δύο μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας.

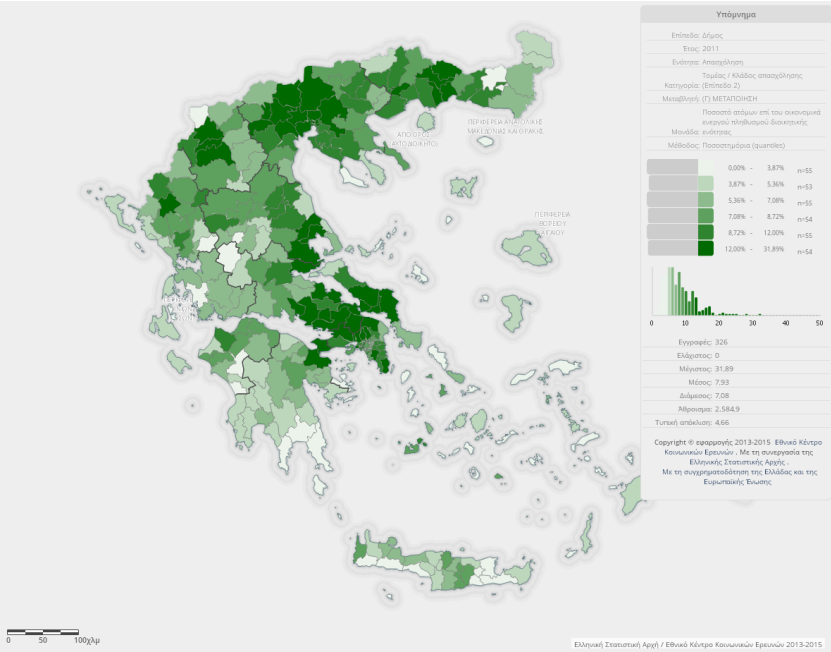

2.13 Κατασκευές

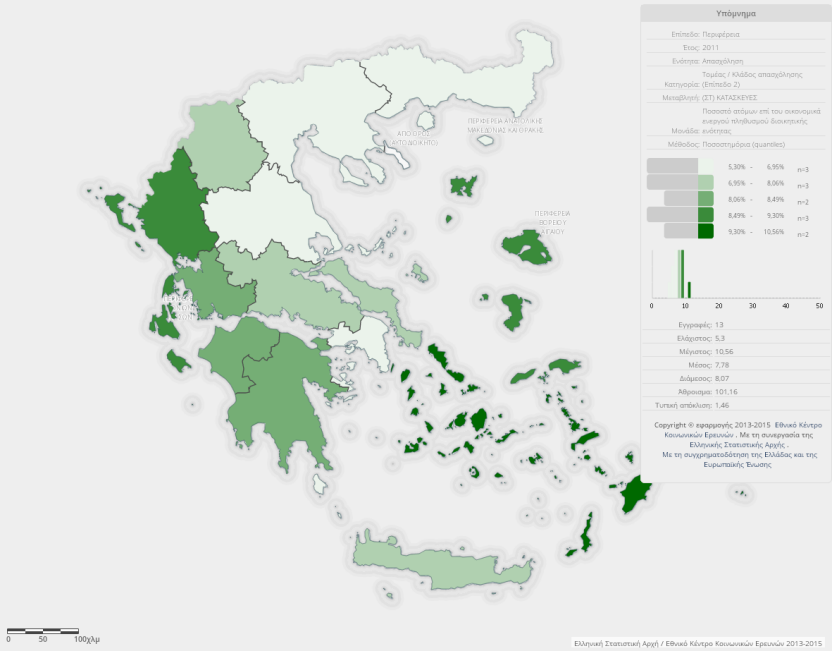

Τα υψηλότερα ποσοστά απασχολουμένων στις κατασκευές εμφανίζονται σε περιοχές της νησιωτικής και της ορεινής Ελλάδας. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να συνδέεται με τη μεγάλη μείωση της κατασκευαστικής δραστηριότητας στα αστικά κέντρα και ουσιαστικά την επικράτηση εντός του κατασκευαστικού κλάδου των δραστηριοτήτων που συνδέονται με έργα υποδομής και με τη δεύτερη κατοικία.

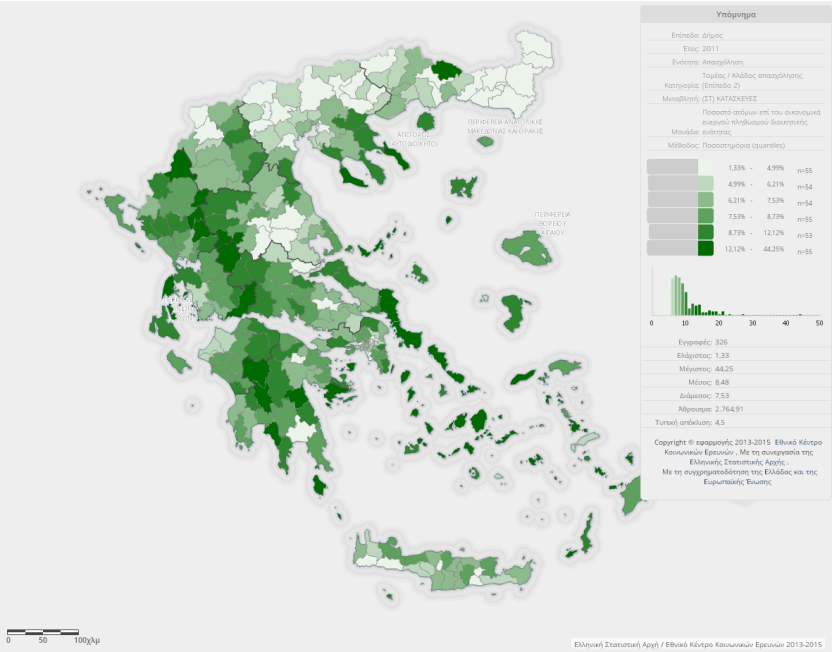

2.14 Εμπόριο και επισκευές

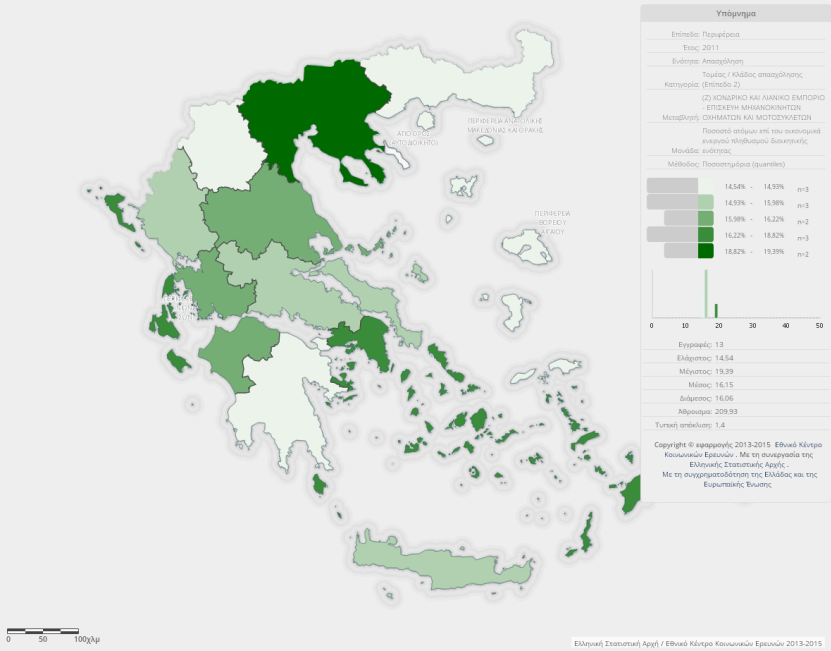

Οι απασχολούμενοι σε δραστηριότητες εμπορίου και επισκευών εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά τους γύρω από τα δύο μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας. Αν και η διακύμανση των ποσοστών δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη, παρατηρείται το ειδικό βάρος του συγκεκριμένου κλάδου στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης.

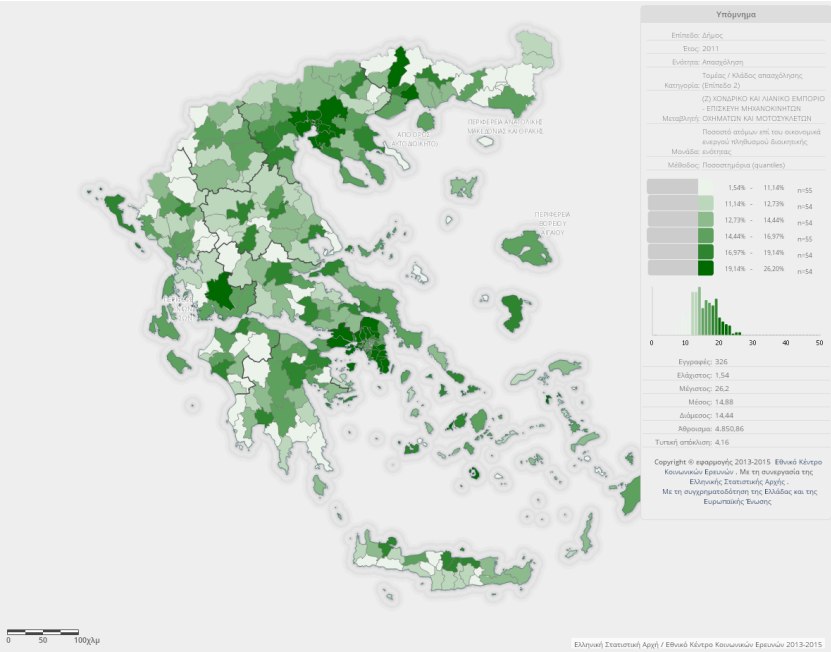

2.15 Μεταφορά και αποθήκευση

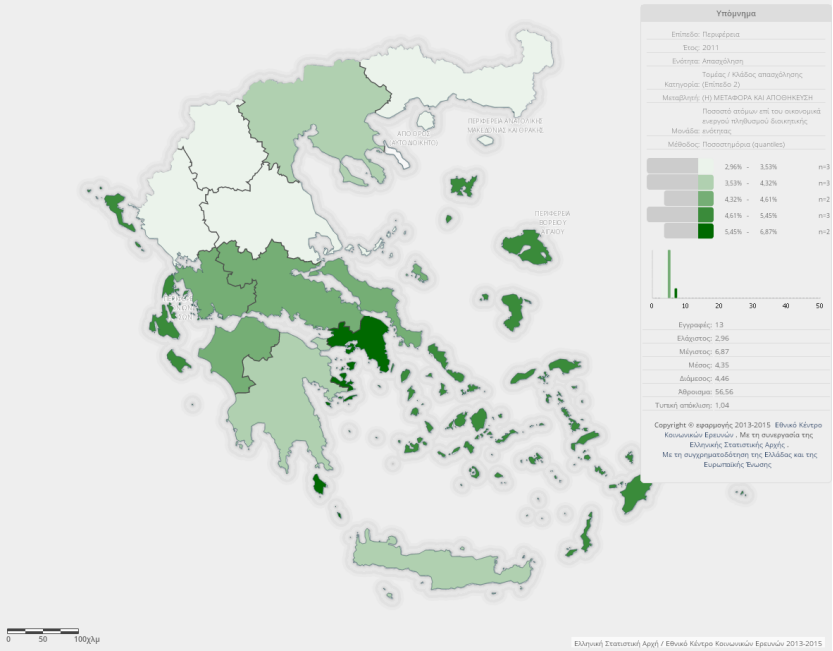

Οι απασχολούμενοι σε δραστηριότητες μεταφοράς και αποθήκευσης, ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό τη γεωγραφική κατανομή των απασχολούμενων στο εμπόριο και τις επισκευές (πρβλ. Χάρτη 2.14).

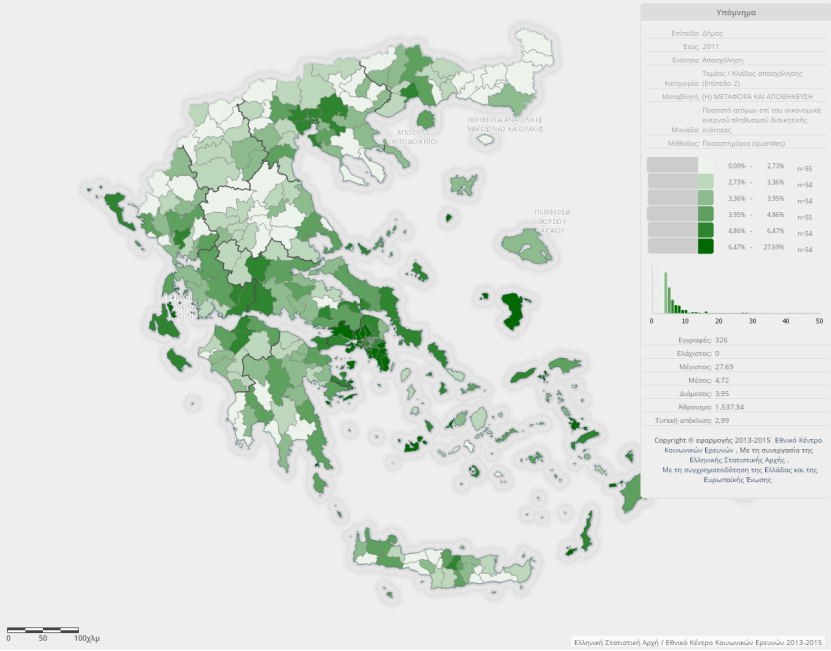

2.16 Υπηρ. παροχής καταλύματος και εστίασης

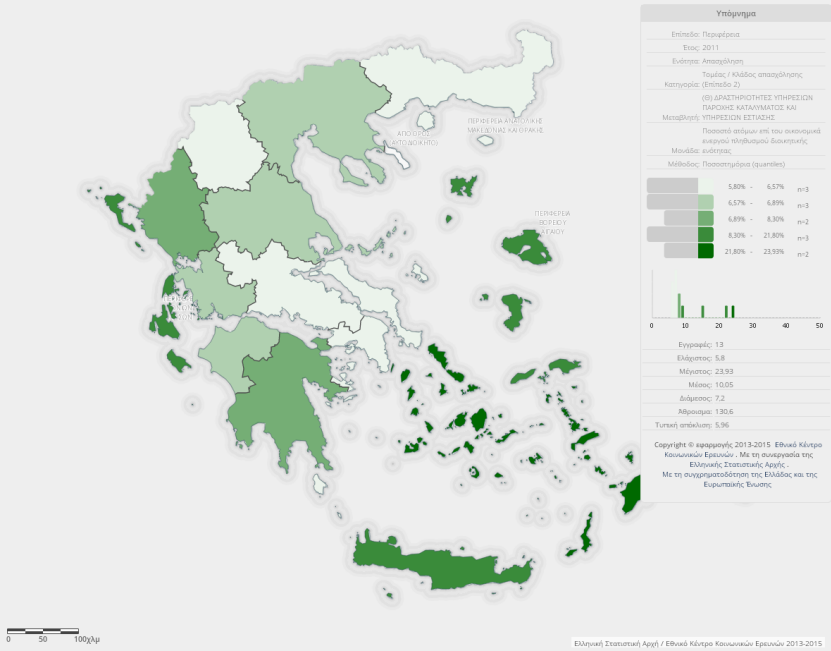

Η γεωγραφική κατανομή των ποσοστών των απασχολούμενων σε τουριστικές δραστηριότητες και δραστηριότητες εστίασης χαρακτηρίζεται από αναμενόμενα υψηλές τιμές στις νησιωτικές, παραθαλάσσιες και ορισμένες ορεινές περιοχές της χώρας.

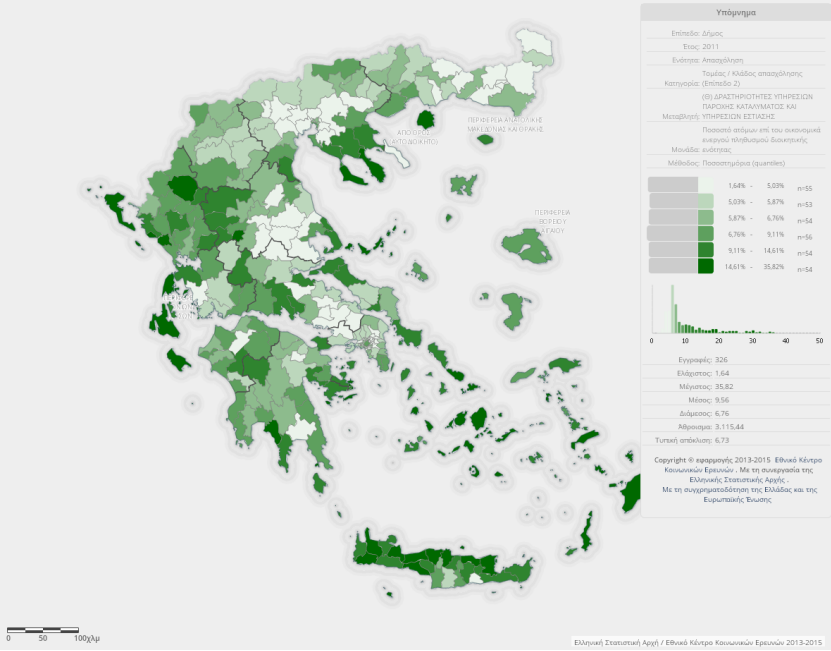

2.17 Ενημέρωση και επικοινωνία

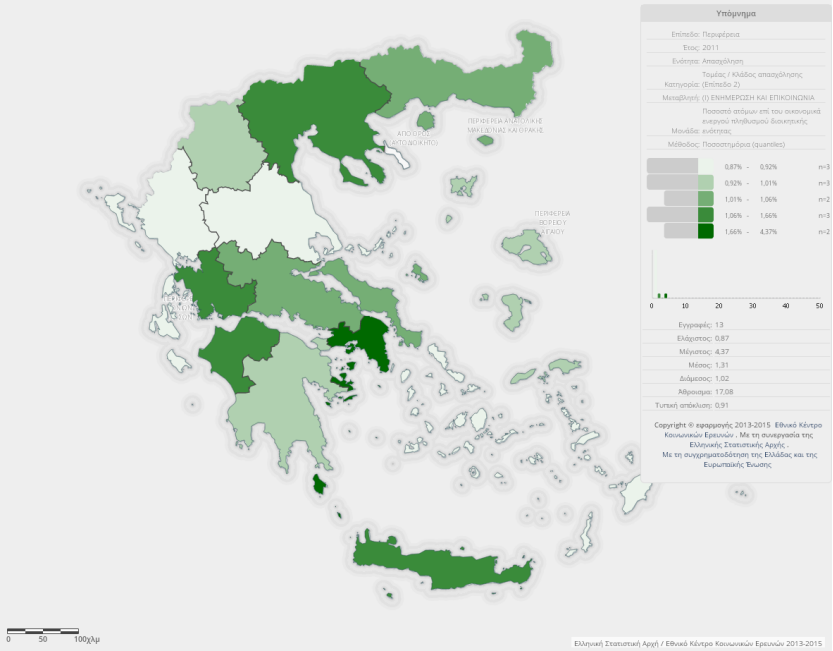

Οι δραστηριότητες ενημέρωσης και επικοινωνίας φαίνονται να συνδέονται με τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της χώρας. Η υπεροχή της Αττικής είναι εδώ εμφανής, ενώ εντός της Αττικής παρατηρούνται υψηλότερα ποσοστά απασχολουμένων στον εν λόγω κλάδων στις βορειοανατολικές και νοτιοανατολικές περιοχές της μητροπολιτικής περιφέρειας.

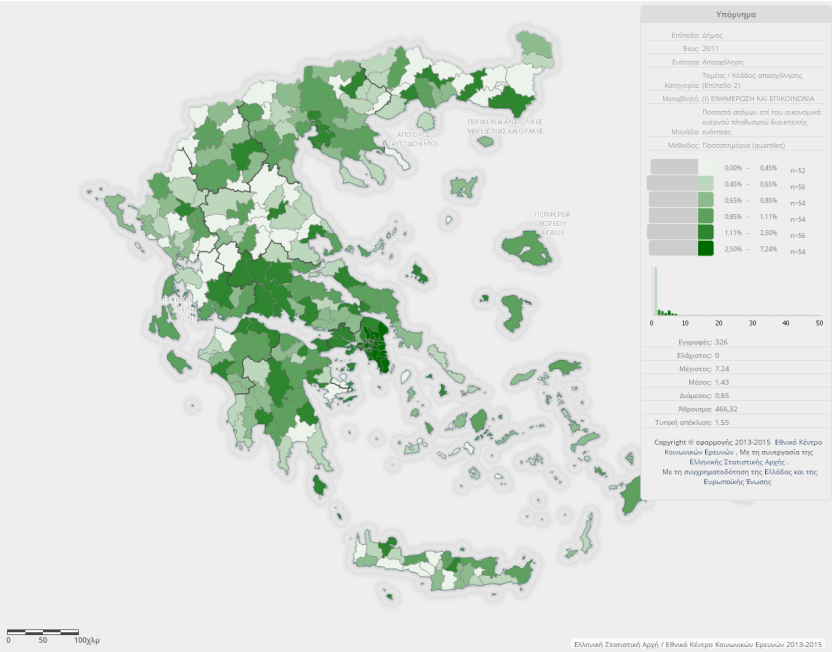

2.18 Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία

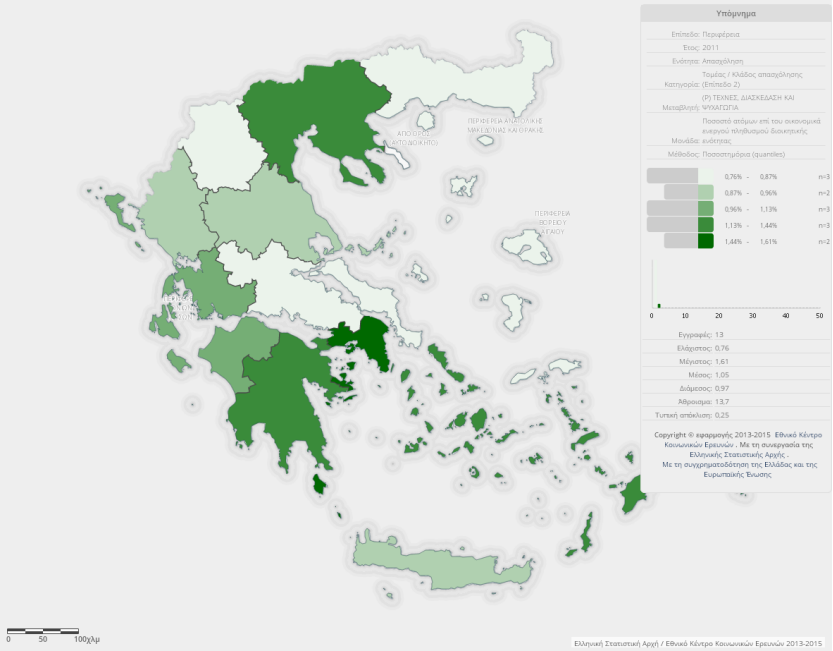

Οι απασχολούμενοι στις λεγόμενες «πολιτιστικές δραστηριότητες» καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά τους στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Παρά το γεγονός ότι η διακύμανση δεν είναι εδώ μεγάλη, αξίζει να αναφερθούν οι υψηλές τιμές σε ορισμένους μη-αστικούς Δήμους (Λουτρακίου – Αγ. Θεοδώρων, ο Δήμος Επιδαύρου, Αρχαίας, Σιθωνίας και Δελφών), όπου το φαινόμενο θα πρέπει να συνδέεται και με δραστηριότητες του τουριστικού κλάδου (πρβλ Χάρτη 2.16).

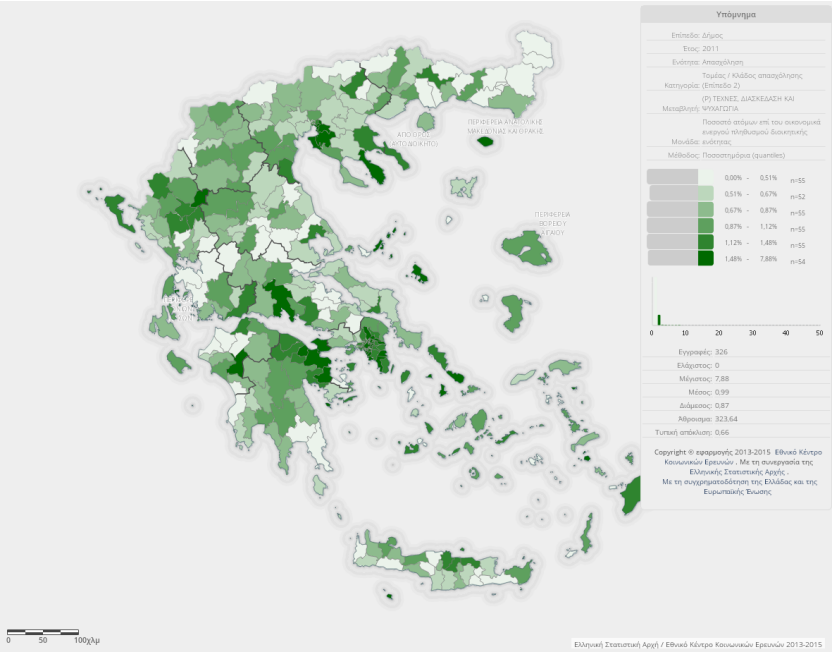

2.19 Οικιακά

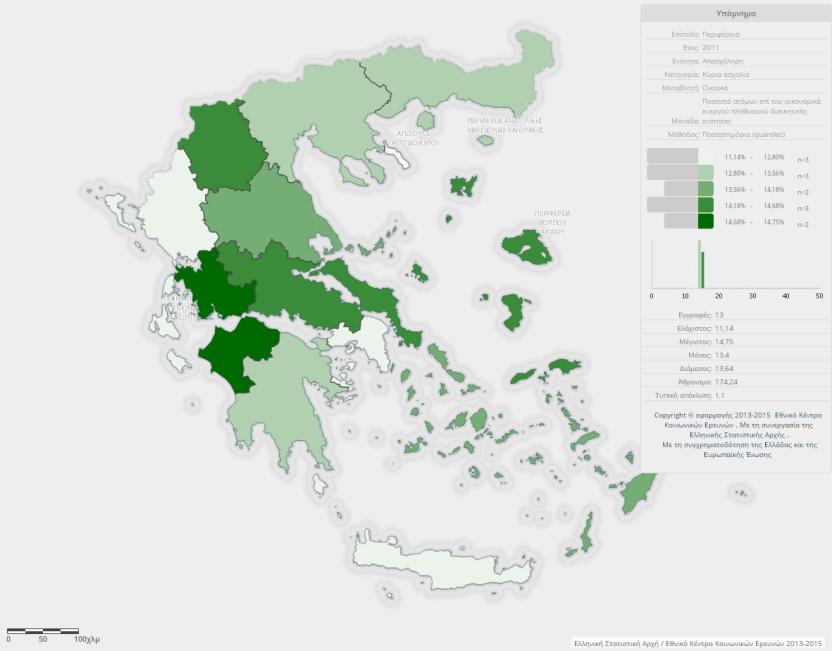

Συγκριτικά υψηλά ποσοστά ατόμων (κατά κύριο λόγο γυναικών) που δηλώνουν τα «οικιακά» ως κύρια ασχολία εντοπίζεται σε ορισμένους μικρούς νησιωτικούς Δήμους και σε Δήμους της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Ένταση του φαινομένου συναντούμε ωστόσο και σε άλλες περιοχές, μεταξύ των οποίων και ορισμένες περιαστικές περιοχές των μεγάλων μητροπολιτικών κέντρων (π.χ. στη δυτική Αττική).

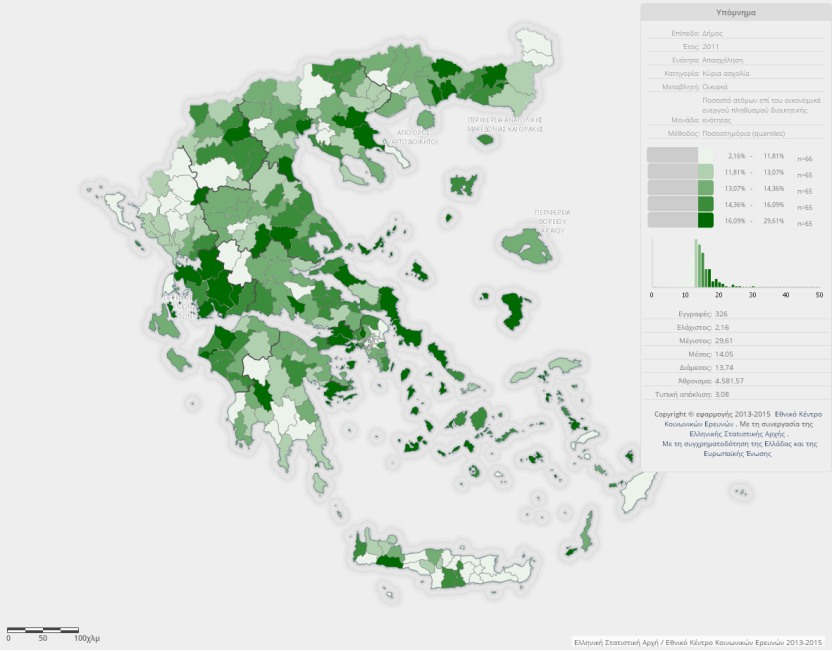

3_Κατοικία

3.1 Κατοικίες χτισμένες προ του 1946

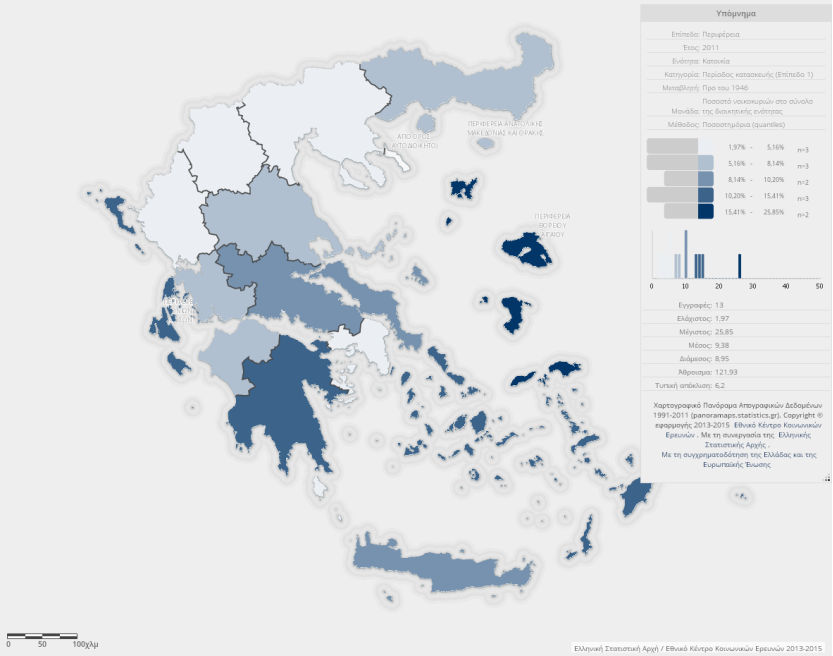

Τα υψηλότερα ποσοστά νοικοκυριών σε κατοικίες χτισμένες μέχρι το 1946 εντοπίζονται στις νησιωτικές περιοχές της χώρας και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Στο επίπεδο των Δήμων παρατηρούνται επιπλέον έντονες συγκεντρώσεις σε ορισμένους παραμεθόριους Δήμους . Χαμηλά ποσοστά εντοπίζονται αντίθετα στις δύο μητροπολιτικές περιοχές της χώρας.

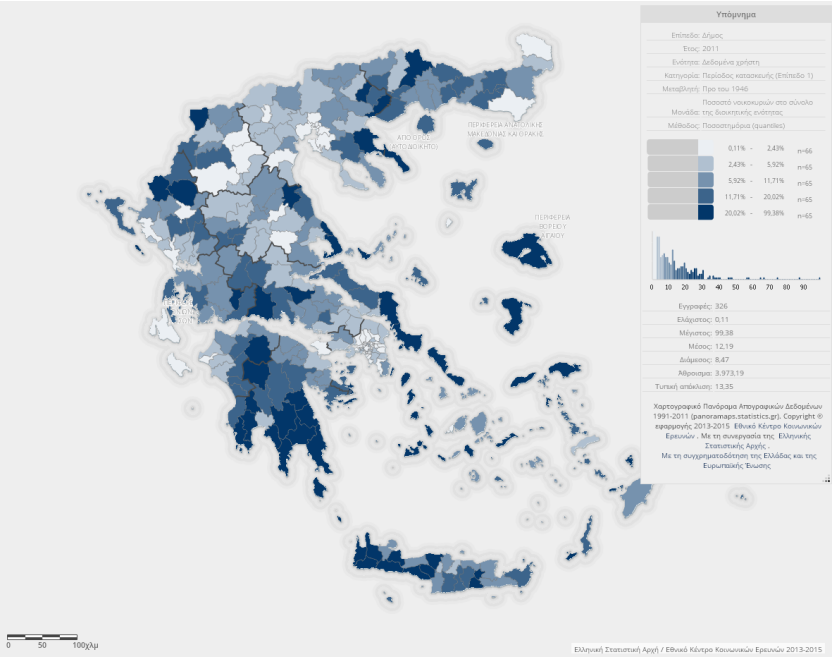

3.2 Κατοικίες χτισμένες μεταξύ 1946 και 1960

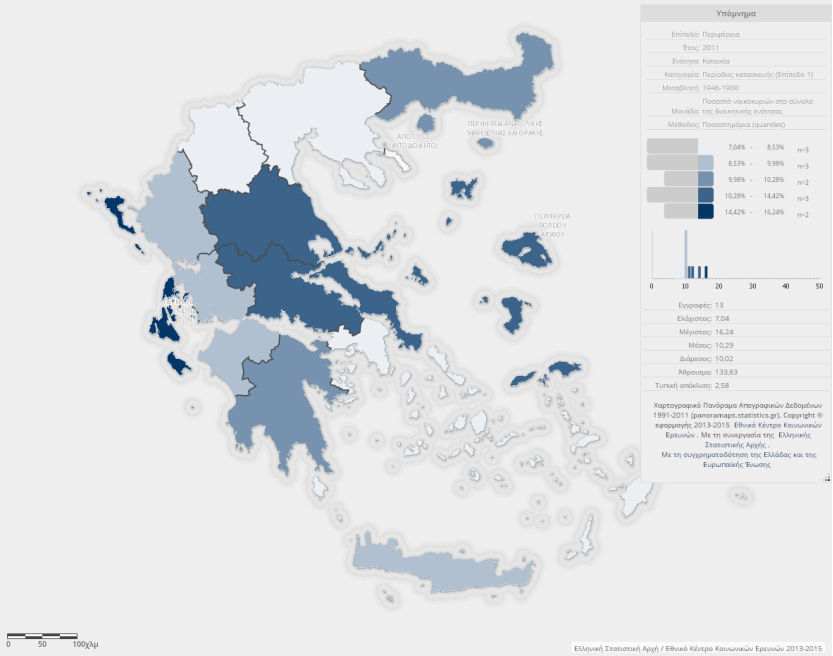

Τα υψηλότερα ποσοστά νοικοκυριών σε κατοικίες χτισμένες κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο παρατηρούνται σε αγροτικές περιοχές της κεντρικής και της βόρειας Ελλάδα Ελλάδας και στα νησιά του Ιονίου (προφανώς λόγω των καταστροφικών σεισμών εκεί τη δεκαετία του ‘50). Με λίγες εξαιρέσεις, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι αρκετά χαμηλότερα στους Δήμους των αστικών κέντρων.

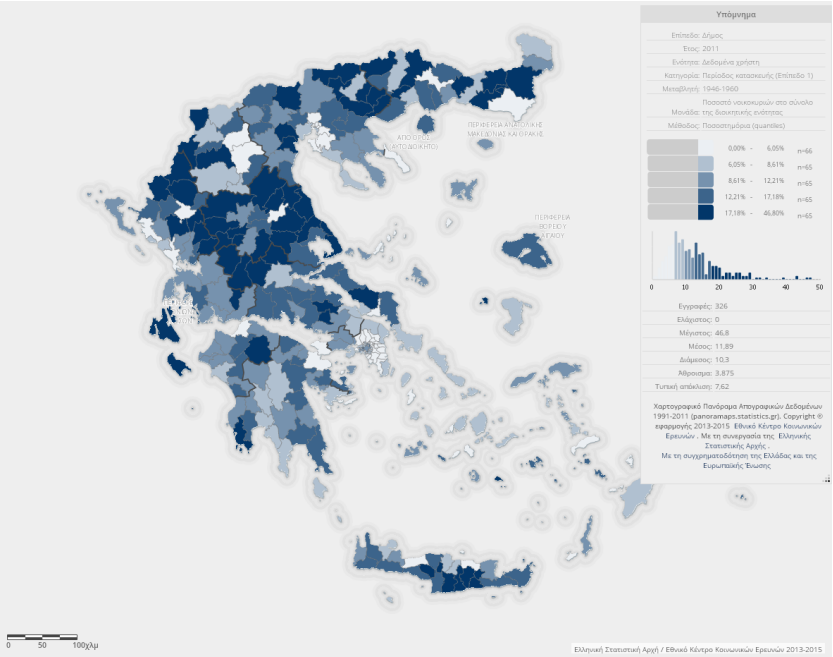

Εντός των μητροπολιτικών περιοχών είναι φανερή η μικρή συγκέντρωση νοικοκυριών σε κατοικίες της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου στις περιοχές γύρω από τα αστικά κέντρα, καθώς δεν έχει ξεκινήσει ακόμα η ραγδαία αστική εξάπλωση των επόμενων δεκαετιών.

3.3 Κατοικίες χτισμένες μετά το 2000

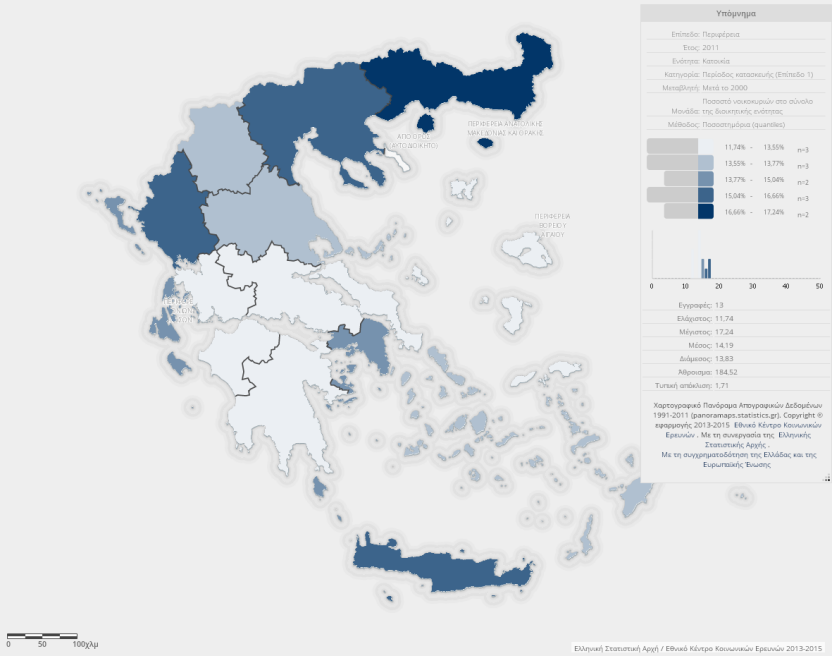

Τα νοικοκυριά σε κατοικίες που χτίστηκαν κατά τη διάρκεια της τελευταίας πριν την απογραφή δεκαετίας δεν ξεπερνούν σε καμία περίπτωση το 17,2% στο επίπεδο των Περιφερειών. Συγκριτικά υψηλά ποσοστά αυτών των κατοικιών (και άρα ενδείξεις ισχυρότερης ανανέωσης του διαθέσιμου οικιστικού αποθέματος) παρατηρούνται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και στην Ήπειρο και ακολουθούν η Κρήτη και η Κεντρική Μακεδονία. Στην τελευταία περίπτωση εν μέρει μόνο η ανανέωση μπορεί να συνδεθεί με τις παραθαλάσσιες περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, καθώς υψηλές τιμές εμφανίζονται τόσο και σε προαστιακά τμήματα της Θεσσαλονίκης, όσο και σε περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας Κιλκίς.

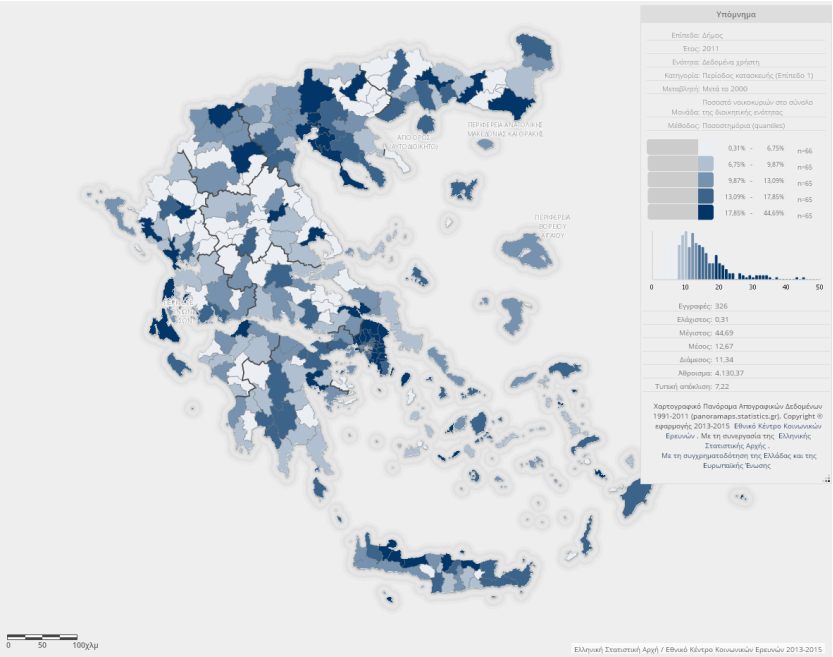

Αντίστοιχα υψηλά ποσοστά κατοικιών χτισμένων μετά το 2000 παρατηρούνται και στις εκτός λεκανοπεδίου περιοχές της Αττικής, ιδιαίτερα δε προς τα βόρεια και τα ανατολικά τμήματα της Περιφέρειας.

3.4 Νοικοκυριά ενοικιαστών

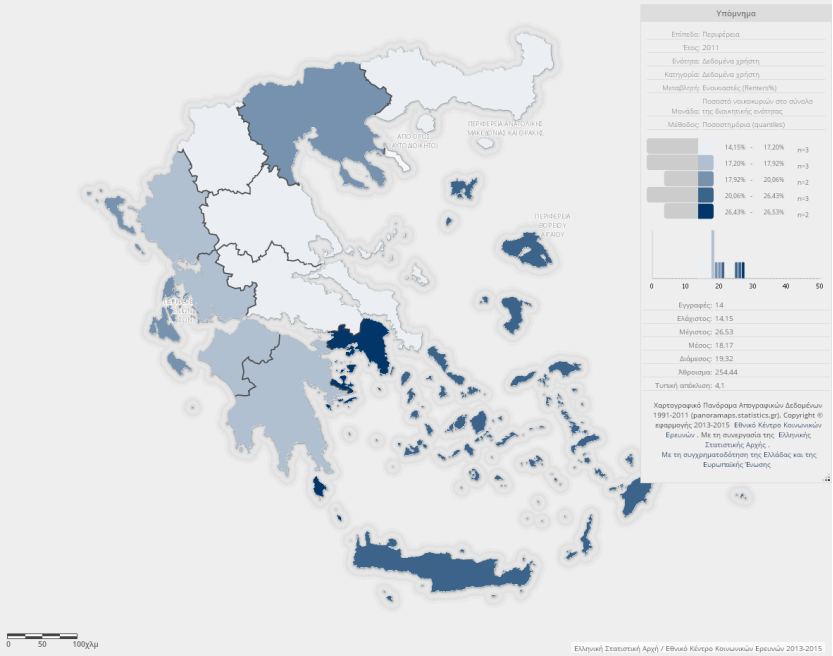

Τα υψηλότερα ποσοστά νοικοκυριών που ενοικιάζουν τη μόνιμη κατοικία τους παρατηρούνται στην Αττική (26,5%). Η κυριαρχία της ιδιοκατοίκησης είναι σχετικά εντονότερη στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, τη Δυτική Μακεδονία, τη Θεσσαλία και τη Στερεά Ελλάδα.

Σημειώνονται επίσης τα σχετικά υψηλά ποσοστά νοικοκυριών σε ενοικιαζόμενες κατοικίες στις νησιωτικές περιοχές του Αιγαίου, συμπεριλαμβανομένης της Κρήτης.

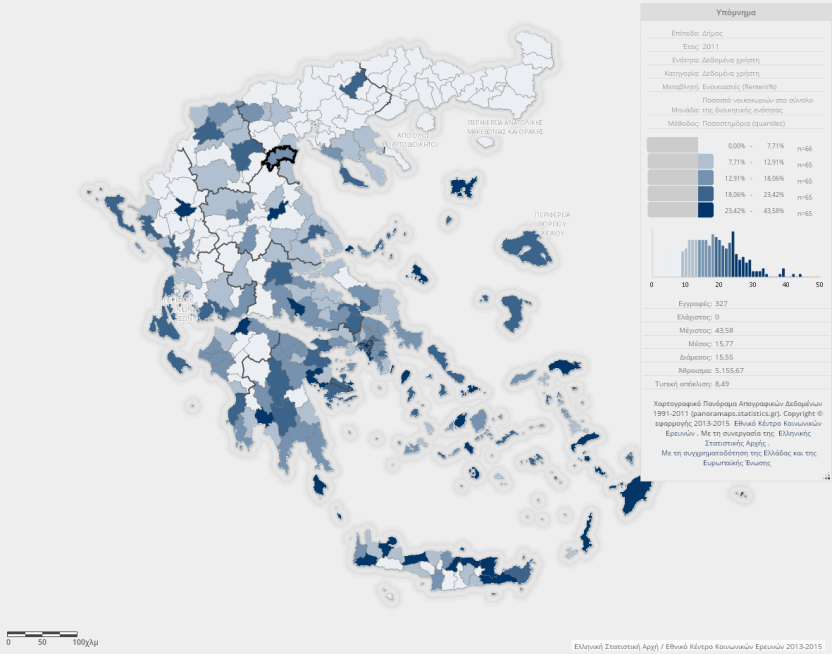

3.5 Νοικοκυριά σε κατοικίες χωρίς λουτρό

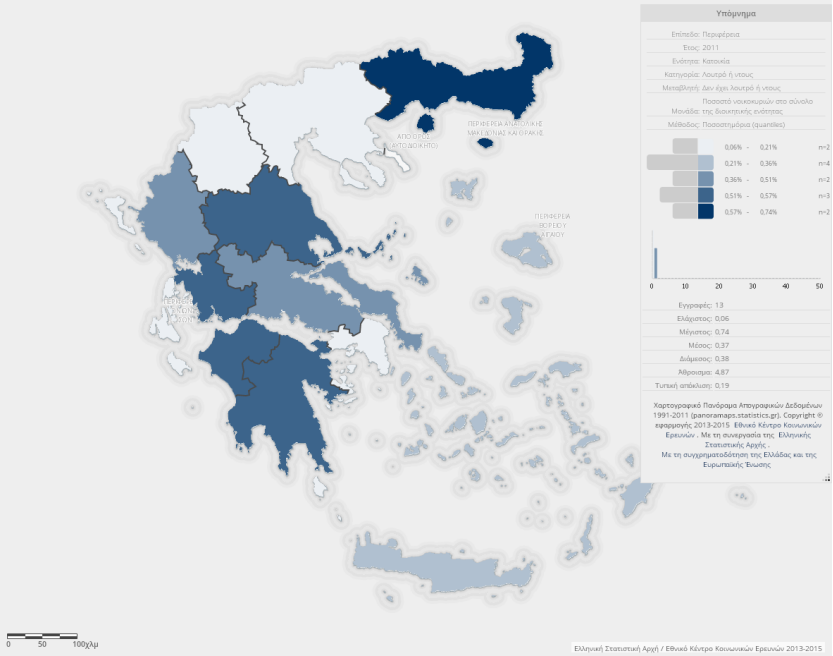

Τα νοικοκυριά σε κατοικίες χωρίς λουτρό δεν ξεπερνούν το 0,74% σε καμία Περιφέρεια της χώρας (τιμή που παρατηρείται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη). Στο επίπεδο των Δήμων εμφανίζονται κάποιες περιοχές με αρκετά υψηλές τιμές, όπως στους Δήμους Σοφάδων (5,9%), Ακτίου-Βόνιτσας (4,7%) και σε τρείς Δήμους της Θράκης, Αρρειανών (3,4%), Μαρώνειας – Σαπών (3.3%) και Τοπείρου (3,2%).

Άλλες σχετικά υψηλές τιμές παρατηρούνται σε ορισμένες ορεινές περιοχές, αλλά και σε Δήμους της Βοιωτίας. Αντίστροφα, αναλογικά σπανιότερες είναι οι περιπτώσεις νοικοκυριών σε κατοικίες χωρίς λουτρό στα μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα, όχι όμως και σε όλα τα αστικά κέντρα της χώρας.

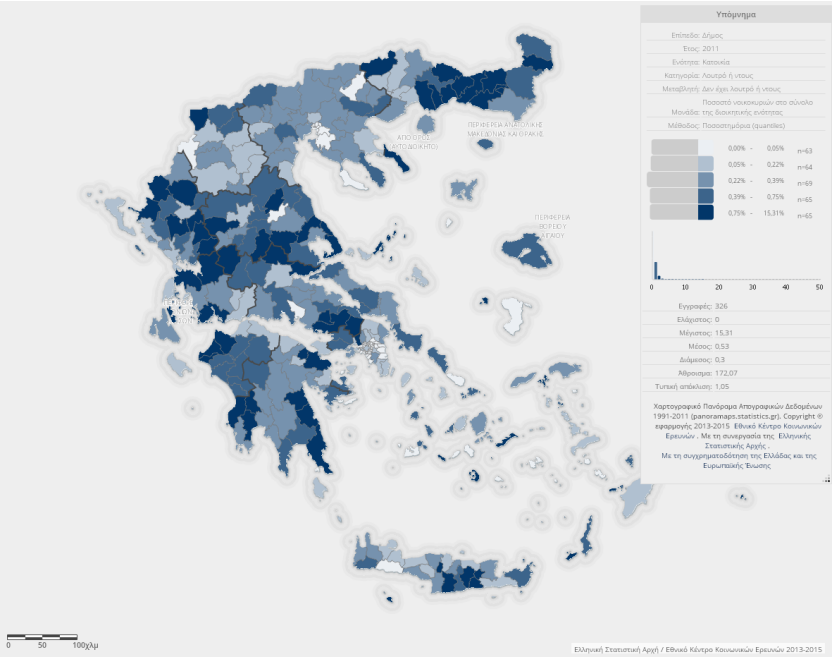

3.6 Νοικοκυριά σε στενότητα χώρου

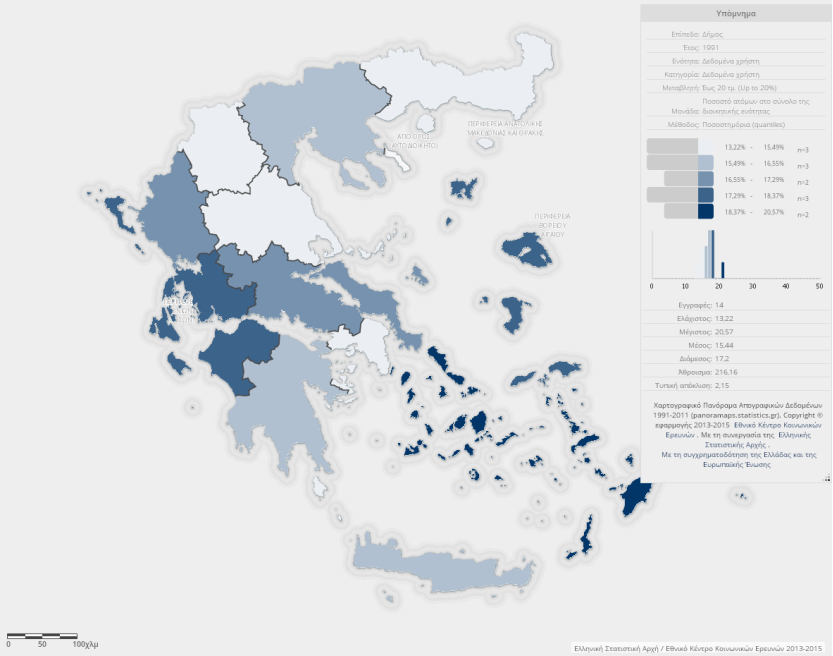

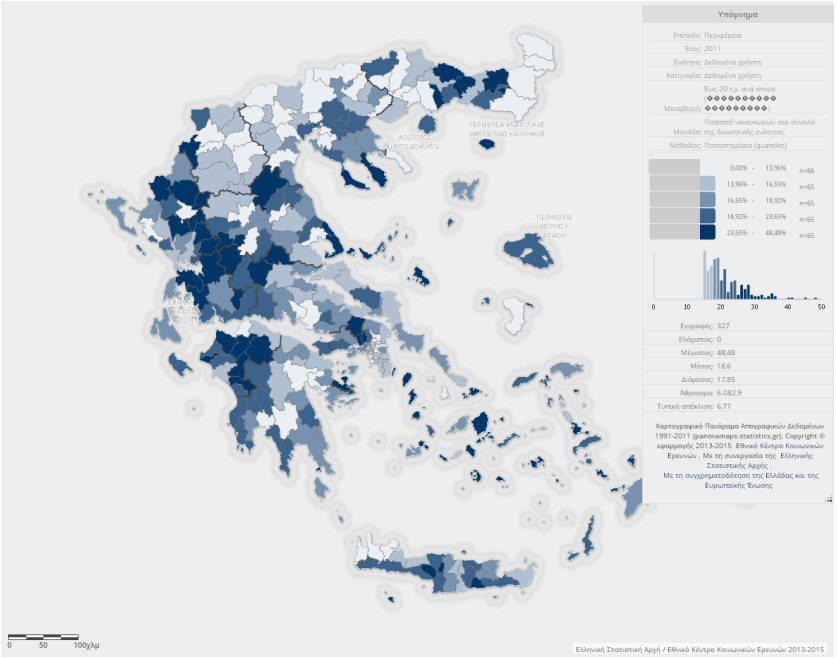

Τα νοικοκυριά σε κατοικίες με διαθέσιμη επιφάνεια ανά άτομο μεχρι 20 τετραγωνικά μέτρα είναι αναλογικά περισσότερα στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (20,6%) και αναλογικά λιγότερα στην Περιφέρεια Αττικής, όπου ωστόσο το χαμηλότερο ποσοστό (14%) αντιπροσωπεύει σχεδόν 212.000 νοικοκυριά.

Στο επίπεδο των Δήμων διακρίνονται οι συνθήκες στεγαστικής αποστέρησης .σε μια σειρά από περιοχές ιδιαίτερα της Ηπείρου, της Δυτικής Ελλάδας και της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, κάτι που παραπέμπει και στην εικόνα στεγαστικής αποστέρησης του Χάρτη 3.5.

Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις δύο μητροπολιτικές περιοχές διακρίνονται εδώ ανισότητες μεταξύ ανατολικών και δυτικών τομέων.

4_Ειδικά Θέματα

4.1 Καλλιτέχνες στην ευρύτερη Αθήνα

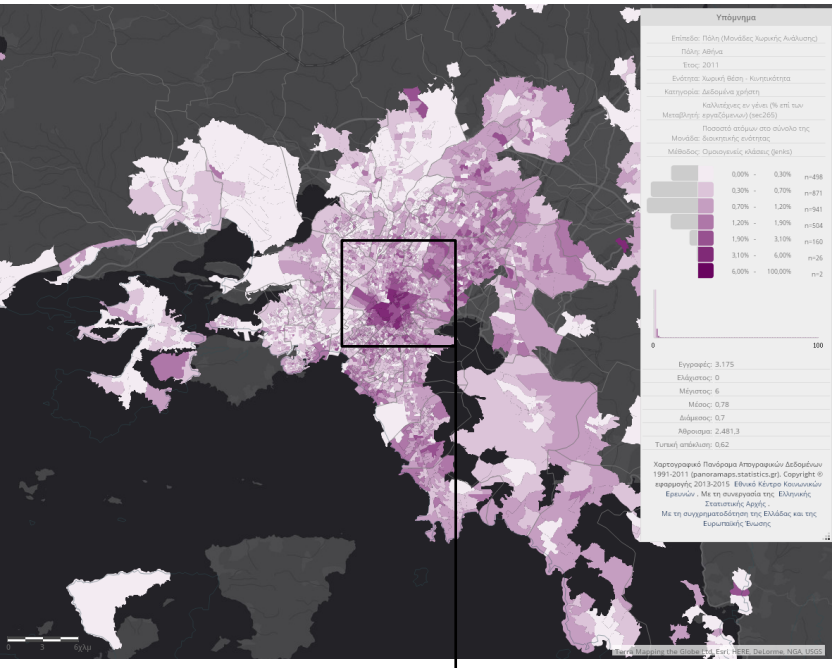

Στους χάρτες απεικονίζεται το ποσοστό των «Καλλιτεχνών εν γένει» στο σύνολο του εργαζόμενου πληθυσμού κάθε Μονάδας Χωρικής Ανάλυσης (ΜΟΧΑΠ) της ευρύτερης Αθήνας, βάσει της απογραφής του 2011. Οι καλλιτέχνες παρουσιάζουν τα υψηλότερα ποσοστά στον Δήμο Αθηναίων. Τα χαμηλότερα ποσοστά τους εμφανίζονται στα δυτικά προάστια της Αθήνας. Συνολικά, οι καλλιτέχνες ακολουθούν τα μεσαία και ανώτερα μεσαία στρώματα, αν και διακρίνονται από αυτά ως προς την ιδιαίτερη έλξη τους από το κέντρο της πόλης.
Οι συγκεντρώσεις των καλλιτεχνών στο εσωτερικό του Δήμου Αθηναίων αξίζουν περεταίρω σχολιασμού. Οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις παρατηρούνται σε παραδοσιακές περιοχές κατοικίας. Ορισμένες από αυτές συγκεντρώνουν καλλιτέχνες από δεκαετίες (Κολωνάκι, Εξάρχεια, Παγκράτι). Άλλες τους προσέλκυσαν μάλλον πιο πρόσφατα χάρη στην ανάπλαση του ιστορικού κέντρου και τη δημιουργία νέων πολιτιστικών υποδομών (Θησείο, Κουκάκι). Σε αντίθεση με ομολόγους τους άλλων μητροπόλεων του εξωτερικού, βλέπουμε ότι οι καλλιτέχνες δεν δείχνουν να έλκονται ιδιαίτερα από «εξευγενιζόμενες» περιοχές με αναδυόμενες αγορές κατοικίας (Γκάζι, Μεταξουργείο).

4.2 Τα υπόγεια της Αθήνας

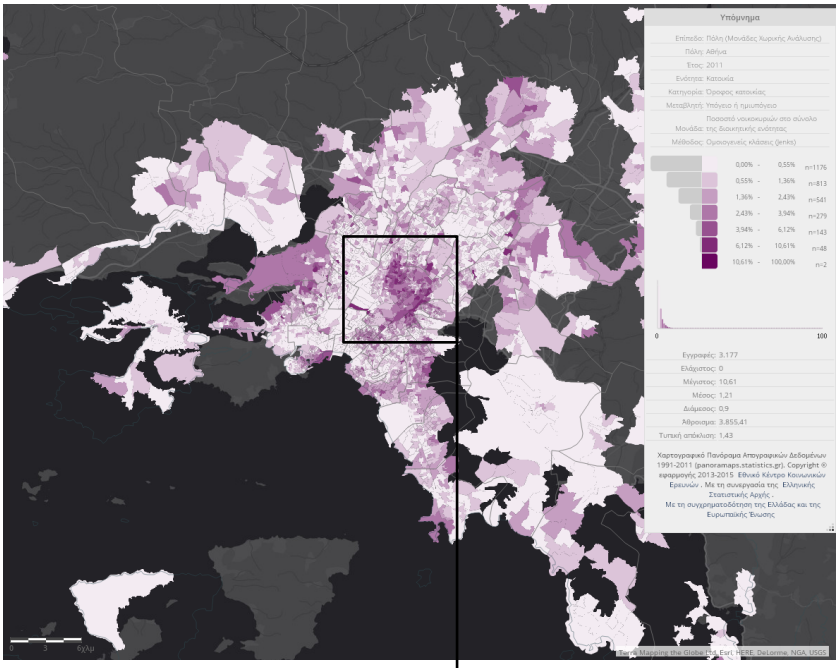

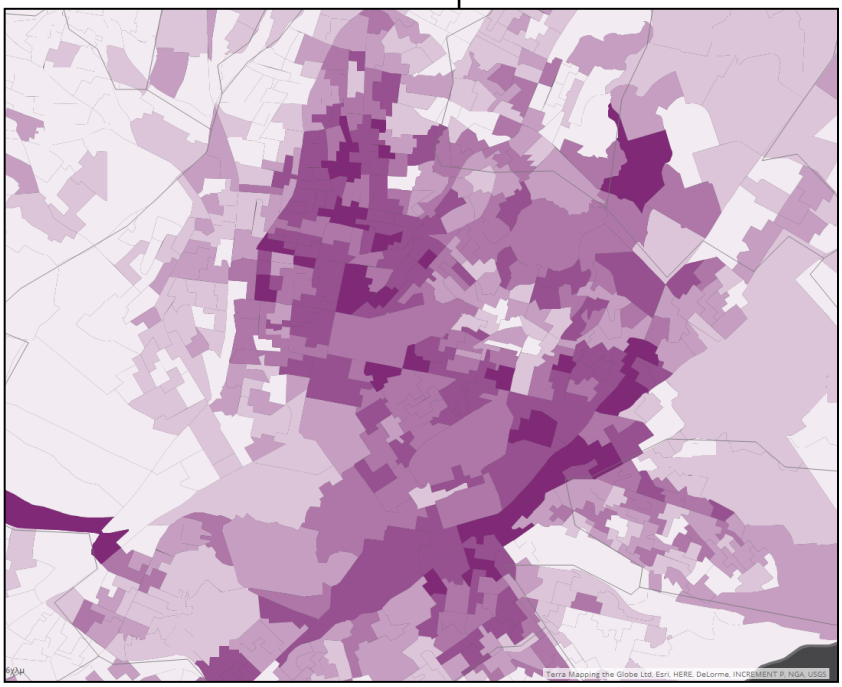

Το ποσοστό των κατοίκων της Αθήνας που διαμένουν σε υπόγειες και ημιυπόγεις κατοικίες είναι υψηλότερο στο κέντρο της πόλης. Διαμορφώνονται μάλιστα δύο ειδικότερες περιοχές έντασης, μία εκατέρωθεν του άξονα της Πατησίων και μία ανατολικά της Μιχαλακοπούλου. Άλλες περιοχές έντασης εμφανίζονται επίσης στα δυτικά προάστια (ιδιαίτερα σε Κορυδαλλό, Αιγάλεω, Χαϊδάρι).

Όπως είναι αναμενόμενο στη σύνθεση του συνολικού αριθμού όσων διαμένουν σε υπόγειες και ημιυπόγεις κατοικίες υπερτερούν οι επαγγελματικές κατηγορίες των τεχνιτών (23% έναντι 13% στον συνολικό πληθυσμό) και των ανειδίκευτων εργατών (28% έναντι 9% στον συνολικό πληθυσμό). Υπερτερούν επίσης οι αλλοδαποί υπήκοοι λιγότερο αναπτυγμένων κρατών (44,5% έναντι 9,5% στο σύνολο).

4.3 Γεωργική απασχόληση γύρω από την πρωτεύουσα

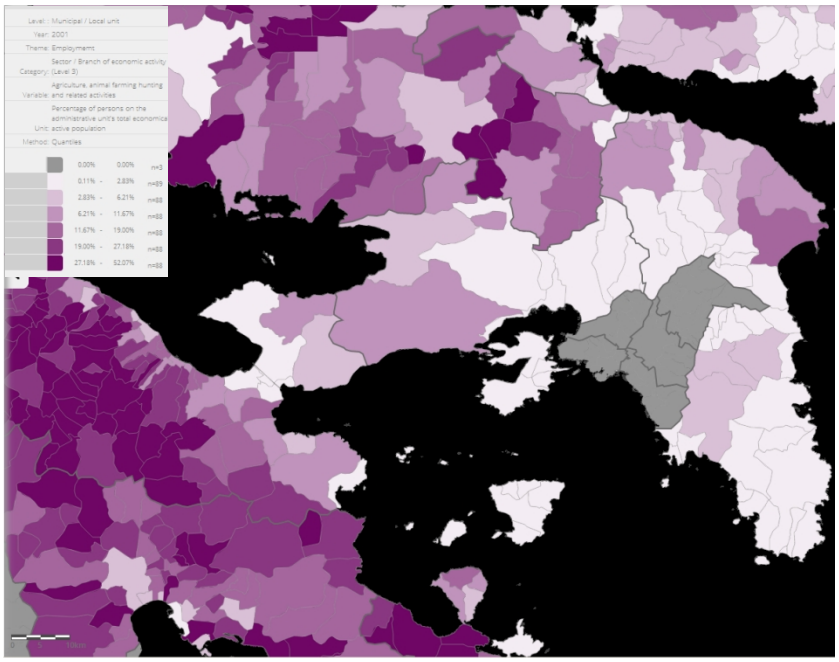

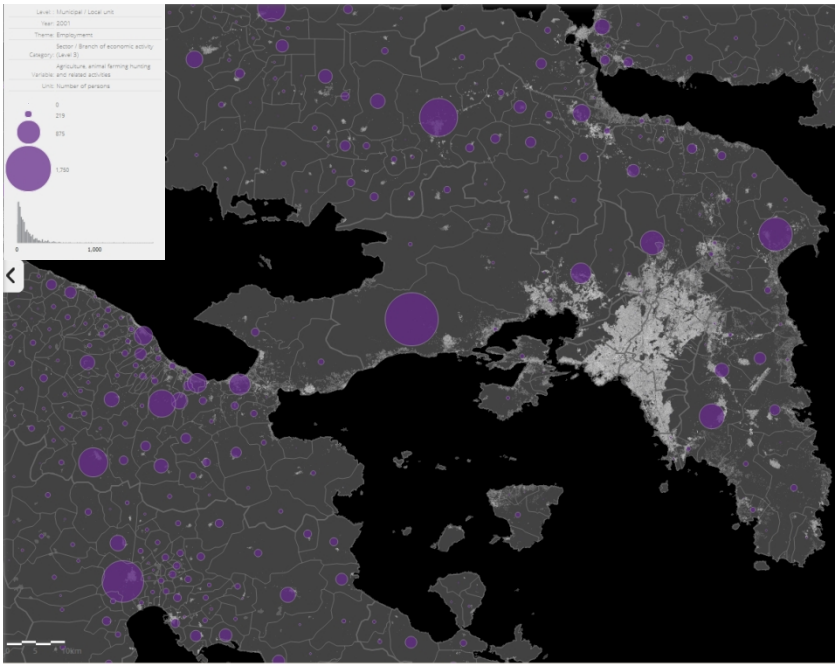

Εδώ απεικονίζεται το ποσοστό και ο απόλυτος αριθμός των εργαζόμενων του κλάδου «Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» (Α.01) στο σύνολο του εργαζόμενου πληθυσμού κάθε Δημοτικής/Τοπικής Κοινότητας, στην ευρύτερη περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων γύρω από το λεκανοπέδιο της πρωτεύουσας, με βάση την απογραφή του 2001. Οι περιοχές της Βοιωτίας
και της Κορινθίας, εμφανίζουν τις υψηλότερες συγκεντρώσεις οικονομικά ενεργού πληθυσμού στον αγροτικό τομέα. Η εγγύτητα των περιοχών αυτών με την μητροπολιτική περιοχή του λεκανοπεδίου, αντικατοπτρίζει τα διευρυμένα περιθώρια απορρόφησης αγροτικών προϊόντων από το καταναλωτικό κέντρο της πρωτεύουσας. Από την άλλη και εντός του Ν. Αττικής, ως κατεξοχήν περιοχές περιαστικής γεωργίας με
την υψηλότερη συγκέντρωση οικονομικά ενεργού πληθυσμού στον αγροτικό τομέα, εμφανίζονται οι περιοχές των Μεγάρων και του Μαραθώνα με κάποιους μικρούς θύλακες του Καπανδριτίου και του Καλάμου, βόρεια-βορειοανατολικά του Λεκανοπεδίου και νοτιοανατολικά προς την περιοχή των Μεσογείων.

4.3 Γεωργική απασχόληση γύρω από την πρωτεύουσα

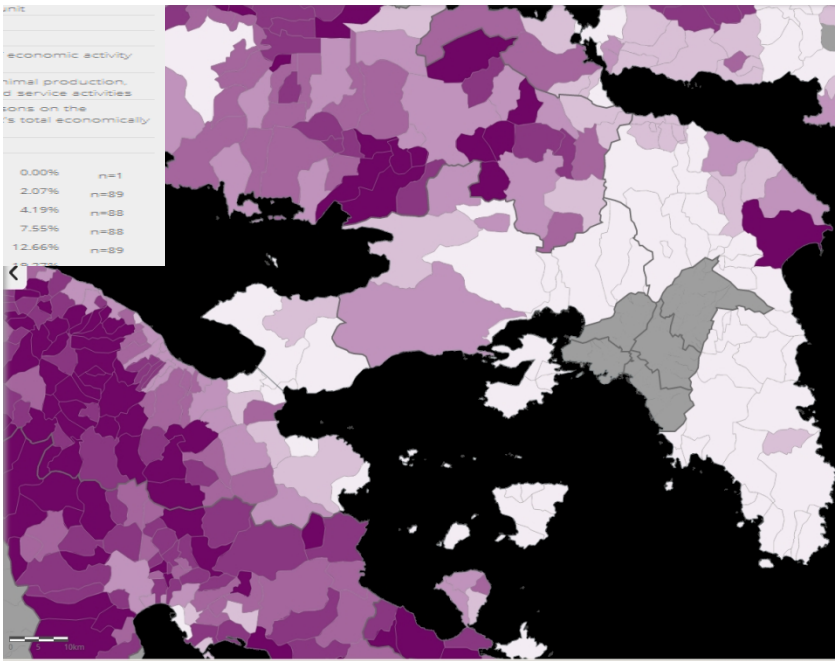

Εδώ απεικονίζεται το ποσοστό και ο απόλυτος αριθμός των εργαζόμενων του κλάδου «Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» (Α.01) στο σύνολο του εργαζόμενου πληθυσμού κάθε Δημοτικής/Τοπικής Κοινότητας, στην ευρύτερη περιοχή των Περιφερειακών Ενοτήτων γύρω από το λεκανοπέδιο της πρωτεύουσας (απογραφή 2011). Τα ποσοστό των εργαζόμενων στον αγροτικό κλάδο, σε αρκετές περιοχές της Βοιωτίας και της Κορινθίας, εμφανίζει κάμψη. Παράλληλα, παρατηρείται συγκέντρωση του εν λόγω πληθυσμού γύρω από πόλεις-πόλους των δύο Νομών, όπως Θήβα, Κόρινθος και Άργος. Αντίστοιχη μείωση του ποσοστού του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στον αγροτικό τομέα, εντός του Ν. Αττικής, παρατηρείται και σε περιοχές περιαστικής γεωργίας όπως τα Μέγαρα, ενώ η περιοχή του Μαραθώνα εμφανίζει διεύρυνση του εν λόγω πληθυσμού και αντίστοιχα υψηλότερη συγκέντρωση της γεωργικής απασχόλησης. Στα βόρεια του λεκανοπεδίου, θύλακες περιαστικής γεωργίας και η συνακόλουθη γεωργική απασχόληση συρρικνώνονται σημαντικά, ενώ στην περιοχή των Μεσογείων φαίνεται να εξαλείφονται, γεγονός που εν μέρει ερμηνεύεται με την λειτουργία του αεροδρομίου, την ανάπτυξη του τριτογενούς τομέα και τη συνακόλουθη αλλαγή των χρήσεων γης.

4.4 Μονομελή νοικοκυριά

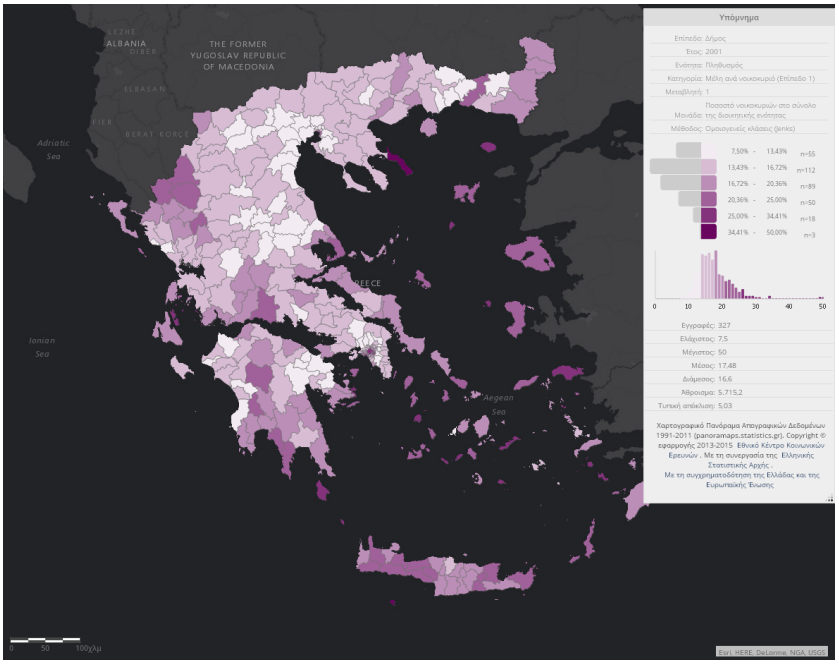
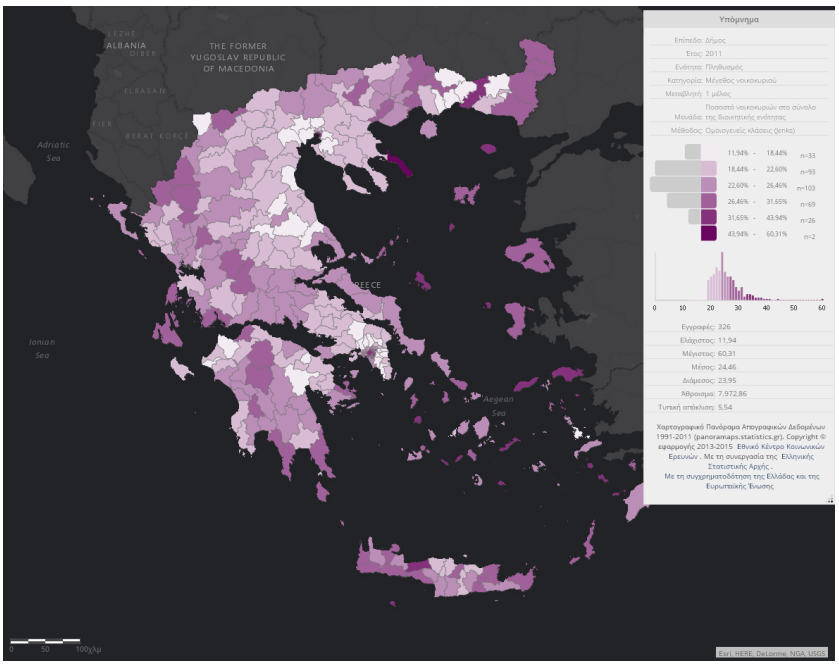
Το ποσοστό των μονομελών νοικοκυριών στο σύνολο των νοικοκυριών της χώρας αυξήθηκε από 18,6% των νοικοκυριών σε 25,7% των νοικοκυριών το 2011. Η υψηλότερη σχετική συγκέντρωση των μονομελών νοικοκυριών εμφανίζεται αφενός στα κέντρα των μητροπολιτικών περιοχών και αφετέρου σε απομακρυσμένους Δήμους των ορεινών και των νησιωτικών περιοχών. Η σύγκριση των χαρτών για το 2001 (πάνω) και το 2011 (κάτω) φανερώνει τη σχετική χωρική εξάπλωση του φαινομένου.